

**Ministerul Educației și Cercetării
al Republicii Moldova**

ORDIN

17 12 2024 nr. 1828

mun. Chișinău

**Cu privire la aprobarea Conceptului
învățământului general la distanță**

În conformitate cu art. 140 din Codul educației nr. 152/2014 și a Planului de acțiuni al Ministerului Educației și Cercetării pentru anul 2024, Ministrul Educației și Cercetării emite prezentul

ORDIN :

1. A aproba *Conceptul învățământului general la distanță* (Anexă).
2. Direcția generală politici în învățământul general:
 - va informa organele locale de specialitate în domeniul învățământului, instituțiile din subordinea administrației publice centrale prevederile prezentului ordin;
 - va organiza seminare republicane de diseminare și formare a cadrelor didactice cu privire la implementarea Conceptului privind organizarea învățământului general la distanță.
3. Controlul executării prezentului ordin se pune în seama dnei Valentina OLARU, Secretar de stat.

Ministru

Dan PERCIUN

CONCEPTUL ÎNVĂȚĂMÂNTULUI GENERAL LA DISTANȚĂ¹

ARGUMENT

La Summit-ul privind Dezvoltarea Durabilă din 25 septembrie 2015, 193 de state membre ONU au adoptat **Agenda 2030 de Dezvoltare Durabilă**² care cuprinde 17 Obiective de Dezvoltare Durabilă (ODD), aceasta fiind elaborată în baza Obiectivelor de Dezvoltare ale Mileniului (ODM). Agenda 2030 de Dezvoltare Durabilă, care direcționează intervențiile statelor semnatare în 5 domenii de importanță critică pentru omenire și planetă: *1.Populație; 2.Planetă; 3.Prosperitate; 4.Pace; 5.Parteneriat*. În contextul acestora, au fost definite 17 Obiective de Dezvoltare Durabilă (ODD) cu 169 de obiective specifice/ ținte, axate pe 3 arii principale de dezvoltare durabilă: *economie, societate și mediu*.

Sistemul educațional este vizat în ODD nr. 4: **Educație de calitate**, fiind axat pe **asigurarea unei educații de înaltă calitate, incluzive și echitabile pentru toți și promovarea oportunităților de învățare pe întreg parcursul vieții**. Prin ODD 4 se dorește asigurarea pentru toți oamenii, indiferent de sex, vârstă, rasă și origine etnică, precum și pentru persoanele cu handicap, migranți, persoanele aflate în situații vulnerabile, *să poată să învețe pe tot parcursul vieții*, pentru a-i ajuta să dobândească cunoștințele și abilitățile necesare pentru a utiliza oportunitățile și participarea deplină în societate. Se subliniază faptul că educația reprezintă fundamentul pentru soluționarea provocărilor sociale, ecologice și economice cu care se confruntă astăzi lumea. Mai mult, prin acest obiectiv se recunoaște că *echitatea* în ceea ce privește *accesul la o educație de calitate* pentru fete și băieți, femei și bărbați este esențială pentru atingerea *egalității de gen*. Punerea sa în aplicare este esențială pentru implementarea cu succes a tuturor celor 17 Obiective de Dezvoltare Durabilă. Anume aceasta au subliniat ONU: *pentru facilitarea implementării și obținerea unor progrese în realizarea Agendei 2030, un rol esențial îl are interconexiunea și implementarea integrată a celor 17 ODD*.

În contextul angajamentelor asumate de Republica Moldova (RM) prin semnarea Agendei 2030, ODD au fost adaptate la specificul național. În cadrul procesului de naționalizare a ODD, a fost adaptat ODD nr. 4 **Educație de calitate** la contextul național, 6 din 7 ținte globale fiind apreciate ca relevante pentru RM. Astfel, țintele naționale ale RM pentru domeniul **Educație** sunt:

4.1. *Până în 2030, asigurarea faptului că toate fetele și băieții absolvă învățământul primar și secundar gratuit, echitabil și calitativ, care să conducă la rezultate relevante și eficiente ale învățării.*

4.2. *Până în 2030, asigurarea faptului că toate fetele și băieții au acces la dezvoltarea timpurie de calitate, îngrijire și educația preșcolară, astfel încât să fie pregătiți pentru învățământul primar.*

4.3. *Până în 2030, creșterea înrolării în învățământul profesional tehnic și superior accesibil și calitativ.*

¹ Conceptul Învățământului General la Distanță din Republica Moldova a fost elaborat cu suportul Reprezentanței în Republica Moldova a Fundației „PESTALOZZI CHILDREN'S VILLAGE” (Elveția). Grup de lucru: Viorica Andrișchi, Munca-Aftenev Daniela, Grău Natalia, Balta Natalia, Morozan Olga, Angela Prisăcaru, Corina Lungu.

² http://mecc.gov.md/sites/default/files/obiectivele_de_dezvoltare_durabila.pdf

4.4. Până în 2030, creșterea substanțială a numărului de tineri și adulți cu competențe relevante pentru piața muncii.

4.5. Până în 2030, asigurarea accesului egal la toate nivelurile de învățământ și formare profesională a persoanelor vulnerabile, inclusiv a persoanelor cu dizabilități și copiilor în situații vulnerabile.

4.7. Până în 2030, asigurarea că toți elevii/ studenții obțin cunoștințe și competențe necesare pentru promovarea dezvoltării durabile, a stilurilor de viață durabile, a drepturilor omului, a egalității de gen, a culturii păcii și non-violenței, a cetățeniei globale și aprecierea diversității culturale și a contribuției culturii la dezvoltarea durabilă.

În septembrie, 2020 Comisia Europeană³ reiterează că educația și formarea sunt esențiale pentru autorealizare, coeziunea socială, creșterea economică și inovație. Educația trebuie să îi ajute pe tineri să dobândească puterea de a se exprima și de a interacționa, de a participa și de a modela viitorul unei Europe caracterizate de democrație, solidaritate și incluziune. Îmbunătățirea calității și incluziunii educației are o importanță strategică pentru fiecare stat, fapt ce argumentează investițiile în educație. Educația este un drept fundamental al omului, or, accesul la educație trebuie garantat, independent de mediul în care are loc educația - fizic, la distanță, inclusiv digital, sau o combinație mixtă.

În *Convenția cu privire la drepturile copilului*⁴ se subliniază:

- Copilul are dreptul la educație și, în vederea asigurării acestui drept în mod progresiv și pe baza egalității de șanse, statul are obligația de a încuraja crearea diferitelor forme de învățământ, atât general, cât și profesional, a le pune la dispoziția tuturor copiilor și de a permite accesul tuturor copiilor la acestea (Art.28).

- Copilul are dreptul la libertatea de a căuta, de a primi și de a difuza informații și idei de orice natură, indiferent de frontiere, sub formă orală, scrisă, tipărită sau artistică ori prin orice alte mijloace, la alegerea copilului (Art.13).

Or, pentru ca educația să devină mai incluzivă, echitabilă și inovatoare este necesară diversificarea modelelor de educație, pentru a le oferi copiilor, tinerilor, cunoștințele, aptitudinile și sistemul de valori, de care vor avea nevoie în viitor ca să poată inova și prospera. Echitatea, incluziunea, eficiența și sustenabilitatea pot fi atinse prin intermediul inovării în educație, prin adoptarea de noi modele de educație, promovarea de noi servicii educaționale, valorificarea celor mai performante tehnologii digitale, asumarea unor noi roluri de către cadrele didactice și manageriale, de către instituțiile de învățământ, părinți, comunitate, în ansamblu.

În contextul necesității transformării, inovării în educație ca răspuns la transformarea societății, a lumii, *Conceptul Învățământului General la Distanță din Republica Moldova* esențializează și contextualizează *paradigma învățământului general la distanță*, racordată la politicile educaționale europene, cadrul legislativ și normativ național în domeniul educației, orientările valorice/ educaționale / tehnologice pe plan internațional și național.

Prezentul *Concept* argumentează scopul, obiectivele și principiile învățământului general la distanță; caracterizează tipurile și modelele de învățământ general la distanță, precum și condițiile de eficacitate a acestuia; precizează rolurile și responsabilitățile actorilor educaționali, precum și ale partenerilor sistemului educațional; esențializează specificul predării-învățării-evaluării la distanță; deduce criteriile și standardele de calitate, precum și liniile directoare pentru asigurarea calității învățământului general la distanță.

Conceptul servește drept sistem de referință pentru a atinge *efectul sinergic* în realizarea educației școlare *incluzive, echitabile și inovatoare* prin intermediul valorificării și amplificării valențelor învățământului la distanță.

³ Digital Education. Action plan 2021-2027. Resetting education and training for the digital age. European Commission, september, 2020. <https://education.ec.europa.eu/ro/focus-topics/digital-education/action-plan>

⁴ https://drepturilecopilului.md/files/publications/CDC_2005_final.pdf

Beneficiarii primari ai *Conceptului Învățământului General la Distanță din Republica Moldova* sunt copiii / elevii încadrați în a) educația timpurie; b) învățământul primar (clasele I–IV); c) învățământul gimnazial (clasele V–IX); d) învățământul liceal (clasele X–XII (XIII)), e) învățământul special; f) învățământul extrașcolar; g) alternativele educaționale.

TERMENI-CHEIE

Conceptul valorifică următoarele **termene-cheie**:

- *activitate de tutorat* - mijloc specific de desfășurare a învățământului la distanță care presupune realizarea ședințelor periodice ale tutorilor cu elevii, mediată de mijloace de comunicații electronice, avînd drept obiectiv de bază formarea competențelor școlare conform prevederilor curriculare prin furnizarea de informații didactice suplimentare, activități de reflecție;
- *clasă virtuală* - spațiul de învățare online pe care utilizatorii pot să-l utilizeze concomitent, asistînd la o prelegere live, cu posibile intervenții din partea celor care învață (întrebări, semnale, influențarea vitezei);
- *comunicare la distanță* - ansamblu de acțiuni și procese mediate de tehnologii de comunicații, care asigură interacțiunile membrilor comunității școlare (cadrele de conducere, cadrele didactice, cadrele didactice auxiliare, elevii și părinții/ reprezentanții legali ai acestora) în cadrul procesului educațional la distanță;
- *forme de comunicare la distanță* - *sincronă* (desfășurată într-un mediu virtual de învățare, cu participarea simultană a elevilor, a cadrelor didactice, eventual și a părinților/ reprezentanților legali ai copiilor); *asincronă* (desfășurată într-un mediu virtual de învățare, la care elevii și cadrele didactice nu sunt conectați simultan); *mixtă* (desfășurată atât sincron, cât și asincron);
- *indicator de calitate a învățământului la distanță* - expresie calitativă referitoare la descrierea impactului învățământului la distanță, ce conține informații despre: *accesibilitate, relevanță, siguranță, bunăstare a elevilor și cadrelor didactice*;
- *instruire la distanță* - proces de interacțiune la distanță a cadrului didactic cu elevii, care reflectă toate componentele inerente procesului de instruire (obiective, conținut, metode, forme de organizare, mijloace de instruire, finalități);
- *instruirea online* - activitatea de predare desfășurată prin intermediul unui calculator conectat la o rețea, conținutul educațional fiind sub forma unei lecții tradiționale sau a unei sesiuni de lucru, realizată cu ajutorul tehnologiilor de comunicație, materialele educaționale fiind prezentate sub formă de text, grafice, materiale audio, video etc.;
- *instruirea combinativă* (blended learning) – forma de instruire în care metodele tradiționale de instruire sunt combinate cu cele care utilizează tehnologia;
- *învățământ la distanță* - formă alternativă de învățământ în cadrul căreia se asigură realizarea procesului educațional prin intermediul diverselor instrumente de comunicare la distanță;
- *management al învățării la distanță* - gama de servicii educaționale oferite la distanță de către o instituție de învățământ, inclusiv managementul activității de predare-învățare-evaluare, accesul la date personale, fișiere de bibliotecă etc.;
- *mediu virtual de învățare* - ansamblu de condiții în care se desfășoară învățământul la distanță, asigurat cu ajutorul diferitor instrumente de comunicare la distanță, resurse informaționale, în vederea realizării funcțiilor de bază: (1) interacțiune între profesori/tutori și elevi, incluzînd comunicare și schimb de informații, (2) distribuirea de conținut, management, recuperare de documente;
- *monitorizare în învățământul la distanță* – proces continuu de colectare sistematică de informații, conform indicatorilor selectați, pentru a furniza date despre progresele realizate în învățământul la distanță în raport cu obiectivele preconizate; supraveghere, măsurare și verificare sistematică a performanțelor elevilor, a bunăstării și gradului de siguranță, precum și a eficienței învățământului la distanță;

- *părți interesate* - persoane sau instituții care sunt activ implicate în învățământul la distanță și ale căror interese pot fi afectate, pozitiv sau negativ, de succesul/insuccesul acestuia;
- *resurse informaționale digitale* - resurse educaționale aplicabile în procesul educațional la distanță, inclusiv fișiere cu texte, imagini grafice, secvențe video/ audio, modele statice/ dinamice, obiecte ale realității virtuale și modelării interactive etc.;
- *securitatea online* - rezultatul unui șir de măsuri întreprinse pentru a asigura protecția psihologică, emoțională etc. a elevului, precum și a datelor, informațiilor și dispozitivelor unei persoane;
- *siguranța online a copiilor* - măsuri întreprinse pentru a proteja bunăstarea copilului în mediul virtual de eventuale riscuri ce îi pot afecta integritatea fizică, emoțională sau sexuală;
- *sistem de management al învățării online* - un sistem software care permite organizarea învățământului online, prin înregistrarea procesului instruirii, înregistrarea rezultatelor testelor, prin parcurgerea întregului material educațional transmis;
- *tehnologie de instruire la distanță* - tehnologie de instruire, realizată în cea mai mare parte cu ajutorul tehnologiei informației și a comunicațiilor, prin interacțiunea indirectă, sincronă sau / și asincronă dintre beneficiari și cadrele didactice;
- *violența online* - utilizarea sistemelor informatice pentru a provoca, facilita sau amenința cu aplicarea violenței asupra persoanelor ce are ca rezultat sau poate provoca daune sau suferințe fizice, sexuale, psihologice sau economice și poate include exploatarea circumstanțelor, caracteristicilor sau vulnerabilității acestora.

POLITICI EDUCAȚIONALE EUROPENE DE REFERINȚĂ

Conceptul învățământului general la distanță se întemeiază pe valorile și principiile europene, promovate prin intermediul documentelor de politică educațională în ultimii ani:

➤ Într-o promovare a învățării eficiente Comisia Europeană aprobă în 2015 *Cadrul european pentru instituțiile de învățământ de competențe la nivel digital*, prin care recomandă inovarea educației în epoca digitală și promovarea schimbărilor organizaționale la nivelul instituției școlare din perspectiva a trei dimensiuni de bază - *pedagogică, tehnologică și organizațională*.

➤ În martie, 2020 UNESCO trasează 10 recomandări pentru planificarea învățământului la distanță⁵:

1. examinarea disponibilității și a relevanței instrumentelor;
2. aplicarea tehnologiilor avansate, asigurarea conexiunii internet, dezvoltarea abilităților digitale ale profesorilor și elevilor;
3. asigurarea confidențialității și a securității datelor;
4. abordarea provocărilor psihosociale, crearea comunităților, aplicarea măsurilor de îngrijire socială;
5. planificarea programului de studiu al învățării la distanță, în bază de consens cu părțile interesate;
6. sprijinirea profesorilor și părinților în utilizarea instrumentelor digitale;
7. combinarea abordărilor și limitarea numărului de aplicații și platforme;
8. monitorizarea procesului de învățare al elevilor, în bază de reguli conștientizate și împărtășite;
9. respectarea coraportului dintre durata unităților de învățare la distanță și nivelul de dezvoltare al abilităților de autoreglare ale elevilor (unitatea pentru elevii din învățământul primar nu trebuie să depășească 20 de minute și nu mai mult de 40 de minute pentru elevii din învățământul secundar);

⁵ COVID-19:10 Recommendations to plan distance learning solutions.

<https://en.unesco.org/news/covid-19-10-recommendations-plan-distance-learning-solutions>

10. crearea comunităților de învățare/pedagogice și îmbunătățirea colaborării și a parteneriatului.

➤ Pentru ca educația școlară să devină mai *incluzivă* și *inovatoare* Comisia Europeană recomandă în iunie, 2020 recomandă implementarea *învățării mixte* – o abordare sinergică hibridă, bazată pe competențe, care îmbină învățarea *față în față* cu învățarea *online*, cu potențarea dar și compensarea reciprocă a dezavantajelor și permite valorizarea tuturor elevilor, diferențierea și personalizarea predării, elevul fiind în centrul demersului pedagogic.

➤ Transformarea digitală a societății necesită imperios și transformarea digitală în educație. În context, Comisia Europeană promovează în septembrie, 2020, *Planul de acțiuni pentru educația digitală pentru perioada 2021-2027, în vederea resetării/transformării educației*⁶, care prezintă o viziune pentru îmbunătățirea alfabetizării digitale, a competențelor și capacității la toate nivelurile educației și pentru toate nivelurile de competențe digitale (de la bază la avansat).

Printre prioritățile strategice se declară:

- *Dezvoltarea ecosistemului de educație digitală* în vederea promovării educației incluzive, de înaltă calitate. Or, transformarea digitală a educației necesită *Conținut educațional național digital* de calitate înaltă, resurse online certificate, conectarea la internet de capacitate, rapid și fiabil, instrumente ușor de utilizat, servicii cu valoare adăugată, platforme sigure care mențin confidențialitatea și respectă standardele etice.

- Îmbunătățirea abilităților și competențelor digitale ale cadrelor didactice, care trebuie să fie mai competente în pedagogia digitală, în aplicarea metodelor de predare digitale inovative.

- Consolidarea dialogului și parteneriatului între toți factorii educaționali.

- Furnizarea *dovezilor și datelor* pentru monitorizarea progresului și îmbunătățirea înțelegerii provocărilor și oportunităților transformării digitale în educație.

➤ În anul 2017 Centrul Comun de Cercetare al Comisiei Europene a publicat „European Framework for the Digital Competence of Educators: DigCompEdu” sau cadrul de competențe digitale al profesionistului din educație. Cadrul DigCompEdu se adresează cadrelor didactice de la toate nivelurile de educație, de la învățământul preșcolar până la învățământul superior și educația adulților, inclusiv educația și formarea generală și profesională, educația adresată persoanelor cu nevoi speciale și educația în contexte de învățare non-formale. Acesta pune la dispoziție un model de progres, pentru a ajuta cadrele didactice să își evalueze și să își dezvolte competențele digitale. Acesta descrie șase niveluri, de la A1 la C2, prin parcurgerea cărora se dezvoltă competențele digitale ale unui cadru didactic.

Toate acestea au servit drept repere pentru consolidarea cadrului normativ național în domeniul educației, inclusiv în domeniul *învățământului la distanță*.

CADRUL LEGISLATIV ȘI NORMATIV NAȚIONAL DE REFERINȚĂ AL ÎNVĂȚĂMÂNTULUI GENERAL LA DISTANȚĂ

În consens cu politicile educaționale europene, Republica Moldova a înregistrat progrese semnificative la nivel de cadru legislativ și normativ în implementarea învățământului la distanță, care au servit drept reper pentru elaborarea *conceptului învățământului la distanță*.

➤ *Codul educației al Republicii Moldova* stipulează⁷:

⁶ Digital Education. Action plan 2021-2027. <https://eur-lex.europa.eu/RO/legal-content/summary/digital-education-action-plan-2021-2027.html> Resetting education and training for the digital age. European Commission, september, 2020. https://education.ec.europa.eu/sites/default/files/document-library-docs/deap-factsheet-sept2020_en.pdf

⁷ Codul educației al Republicii Moldova, publicat la 24.10.2014, Monitorul Oficial, nr.319-324, art. nr. 634.

●Educația are ca misiune primordială satisfacerea cerințelor educaționale ale individului și ale societății (Art. 5), orice cetățean al Republicii Moldova având *drepturi egale de acces la educație* (Art.9).

●Instituțiile de învățământ general poartă răspundere pentru respectarea drepturilor și pentru *securitatea vieții și sănătății copiilor și elevilor* în timpul aflării acestora în cadrul instituției (Art.20 (3)). Instituțiile de învățământ general asigură tuturor copiilor și elevilor educație de calitate, îngrijire și sprijin; identifică copiii și elevii cu dificultăți de învățare și le acordă ajutorul și *asistența individuală* necesară în procesul de învățare; asigură oportunități de dezvoltare personală copiilor și elevilor cu aptitudini deosebite în anumite domenii; acordă asistența necesară copiilor și elevilor aflați în dificultate; asigură armonizarea componentei școlare a curriculumului cu cerințele, interesele și preferințele educaționale ale copiilor și elevilor (Art.20 (4)).

●Pentru persoanele cu dificultăți de învățare învățământul primar, gimnazial și cel liceal se poate organiza ca *învățământ la distanță*, învățământ la domiciliu, studiu individual (Art.27, Art.29, Art.31).

●Pentru copiii și elevii care din cauza problemelor de sănătate sânt lipsiți temporar de posibilitatea de a frecventa școala/ de a se deplasa se prevede realizarea *învățământului la domiciliu*, pe o perioadă de timp determinată (Art.35).

●Pentru asigurarea suportului informațional sistemul de învățământ este susținut de diverse unități conexe și servicii adiacente, inclusiv bibliotecile din învățământ, care au ca obiectiv principal asigurarea posibilităților de informare, documentare, lectură, recreere și studiu elevilor, cadrelor didactice, personalului nedidactic și auxiliar, prin oferirea accesului nelimitat la fondul de carte. Se pune accentul pe necesitatea creării *bibliotecilor școlare virtuale* cu funcții de *e-learning*, cu fonduri de curricula școlare, proiecte didactice, ghiduri metodologice, manuale electronice, exemple de teste docimologice etc. (Art.128).

●Pentru realizarea misiunii sistemului educațional, Codul fixează printre obligațiunile personalului didactic: - să asigure calitatea procesului de învățământ; - să respecte drepturile copiilor, elevilor; - să creeze condiții optime pentru dezvoltarea potențialului individual al copilului, elevului; - să colaboreze cu familia și comunitatea; - să asigure securitatea vieții și ocrotirea sănătății copiilor, elevilor în procesul de învățământ; -să nu admită tratamente și pedepse degradante, discriminarea sub orice formă și aplicarea niciunei forme de violență; - să contribuie la asigurarea siguranței/ bunăstării lor emoționale și fizice; -să asigure confidențialitatea și securitatea informației care conține date cu caracter personal; -să își perfecționeze continuu calificarea profesională (Art.135).

●Ca partener activ al dezvoltării sale, elevii au dreptul, inclusiv, să fie asigurați cu toate tipurile de resurse necesare pentru procesul educațional; să își expună liber opiniile, convingerile și ideile; să aibă acces la informație (Art. 136). În același timp, elevii au obligațiuni, inclusiv să respecte regulamentele instituțiilor de învățământ în care învață; să manifeste un comportament civilizat, să respecte normele de conviețuire în comunitatea academică, inclusiv *online*, să însușească materiile prevăzute de programele de studii (Art. 137).

●Părinții sau alți reprezentanți legali ai copiilor și elevilor au dreptul, inclusiv, să participe la întocmirea programului de activitate al instituției de învățământ; să solicite respectarea drepturilor și libertăților copilului; să ia cunoștință de organizarea și conținutul procesului de învățământ, precum și de rezultatele evaluării cunoștințelor copiilor lor, în conformitate cu regulamentele instituționale. Părinții sau alți reprezentanți legali ai copiilor și elevilor au obligațiuni să creeze condiții adecvate pentru pregătirea temelor, pentru participarea, inclusiv online, la activități curriculare și extrașcolare; să colaboreze cu instituția de învățământ, contribuind la realizarea obiectivelor educaționale (Art. 138).

➤ *Strategia de transformare digitală a Republicii Moldova 2023-2030*⁸ Strategia de Transformare Digitală a Republicii Moldova pentru anii 2023-2030 este un document de o importanță majoră pentru viitorul țării noastre. Acest document setează viziunea pentru transformarea digitală până în anul 2030 și reafirmă angajamentul Ministerului Dezvoltării Economice și Digitalizării de a construi o societate digitală modernă, centrată pe cetățeni și aliniată la agenda de integrare Europeană.

Obiectivele cheie ale strategiei sunt ambițioase și orientate pe dezvoltarea durabilă a Moldovei:

1. Dezvoltarea unei societăți digitale, în care serviciile electronice să fie accesibile tuturor cetățenilor.
2. Consolidarea sectorului TIC prin investiții în cercetare și dezvoltare. Creșterea competitivității Republicii Moldova pe piața globală prin crearea unei economii inovatoare și reziliente.
3. Eficientizarea instituțiilor publice prin utilizarea pe larg a tehnologiilor. Guvernul trebuie să fie transparent, iar lucrul administrativ – fără hârtie.
4. Asigurarea unui mediu digital sigur și incluziv, unde datele personale sunt protejate iar securitatea cibernetică – solidă.
5. Construirea unui brand de națiune digitală prin promovarea realizărilor din acest domeniu. Punerea în evidență a potențialului nostru în sectorul tehnologiilor și crearea unei imagini pozitive a țării la nivel internațional.

➤ Pentru asigurarea *siguranței pe Internet a copiilor și adolescenților*, în octombrie 2024, Guvernul a promovat un șir de acțiuni⁹ prin completarea Planului de acțiuni pentru implementarea Programului național pentru protecția copilului pe anii 2022-2026. Acestea au ca scop:

- Reducerea conținutului ilegal din internet și abordarea comportamentului cu impact negativ în mediul online, prin: informare și consiliere privind siguranța online, inclusiv în condiții de confidențialitate, facilitarea accesului la servicii specializate de asistență și protecție în parteneriat cu platforma *siguronline.md*; asigurarea resurselor informaționale și de consiliere pentru tineri în instituțiile de învățământ (cadre didactice, psiholog).

- Promovarea unui mediu digital mai sigur pentru copii și adolescenți prin colaborarea tuturor părților implicate, prin asigurarea accesării în condiții protejate a rețelei Internet în instituții de învățământ, centre educativ-formative și centre de recreație pentru copii, stimularea participării copiilor și adolescenților în crearea unui mediu digital sigur, promovarea subiectului privind mediul digital sigur în cadrul activităților extracurriculare, nonformale și informale.

- Sensibilizarea și informarea părinților aflate în contact direct cu copii despre riscurile mediului online și navigarea în siguranță pe internet, precum și responsabilizarea în crearea conținuturilor online, încurajarea participării copiilor în crearea unui mediu online mai sigur.

În temeiul atribuțiilor prevăzute în articolul 140 al Codului Educației, în spiritul actelor normative internaționale la care Republica Moldova este parte și naționale cu referire la asigurarea drepturilor copilului la și în educație, Ministerul Educației și Cercetării a elaborat pe parcursul ultimilor ani mai multe *acte normative*, demonstrând abordare complexă a problematicii *învățământului la distanță*:

➤ *Concepția Învățământului la Distanță în Învățământul Superior*¹⁰, elaborată în 2016, urmărește diversificarea și dezvoltarea calitativă a serviciilor educaționale (integrarea posibilităților învățământului formal, informal și neformal), în baza utilizării TIC, în vederea

⁸ https://mded.gov.md/wp-content/uploads/2023/11/STD_RO.pdf

⁹ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=145222&lang=ro

¹⁰ <http://particip.gov.md/proiectview.php?l=ro&idd=2054>

creării condițiilor egale de acces la studii a diferitor categorii de persoane, prin flexibilitatea procesului de învățământ și sporirea eficienței acestuia. *Concepția Învățământului la Distanță în Învățământul Superior* descrie contextul învățământului la distanță; definește scopul și obiectivele de bază ale învățământului la distanță; analizează documentele de politici și actele normative relevante domeniului; caracterizează particularitățile învățământului la distanță; propune repere și mecanisme de implementare a învățământului superior la distanță; trasează direcții de elaborare a cadrului normativ-juridic; recomandă sistemul de resurse informaționale pentru învățământul la distanță, inclusiv crearea cadrului organizatoric; asigurarea metodico-didactică și tehnico-materială; delimitează etapele implementării și sursele de finanțare a învățământului la distanță. Drept impact al implementării Concepției se preconiza sporirea flexibilității și accesului la instruire, oferind studenților o formă de învățământ flexibilă care răspunde direct la necesitățile de învățare și posibilității de încadrare în câmpul muncii, iar efectul benefic asupra economiei ține de asigurarea pieței muncii cu specialiști calificați în funcție de cerințele societății în schimbare.

➤ În temeiul *Concepției* a fost elaborat *Regulamentul-cadru privind organizarea și desfășurarea învățământului superior la distanță*¹¹ la ciclul I – licență, ciclul II - mașter și de formare continuă a adulților. Regulamentul stipulează principiile, scopul și obiectivele învățământului superior la distanță; descrie sistemul de acțiuni specifice managementului învățământului la distanță; caracterizează criteriile de calitate a suportului curricular elaborat pentru învățământul la distanță; reglementează procesul de admitere la studii, condițiile de realizare, de asigurare tehnico-materială, de evaluare și acreditare a programelor, precum și finanțarea învățământului la distanță.

➤ În același an, 2016, a fost elaborat și *Conceptul privind realizarea învățământului primar, gimnazial și liceal la distanță a persoanelor cu dificultăți de învățare cauzate de dizabilități*¹², care determină scopul, obiectivele, caracteristicile de bază și stabilește cadrul metodologic de dezvoltare a învățământului primar, gimnazial și liceal la distanță a copiilor cu dificultăți de învățare cauzate de dizabilități. Scopul implementării învățământului la distanță vizează la fel diversificarea și dezvoltarea calitativă a serviciilor educaționale (integrarea posibilităților învățământului formal, informal și neformal), în baza utilizării TIC, în vederea creării condițiilor egale de acces la studii a diferitor categorii de persoane, prin flexibilitatea procesului de învățământ și sporirea eficienței acestuia. Printre obiectivele implementării și dezvoltării învățământului la distanță au fost declarate: asigurarea accesului la o instruire/formare calitativă, inclusiv prin crearea condițiilor adecvate pentru persoanele cu dizabilități; alinierea sistemului de învățământ preuniversitar din Republica Moldova la tendințele mondiale de dezvoltare a învățământului la distanță și asigurarea accesului la servicii educaționale de calitate pentru fiecare; implementarea unor modalități noi de instruire prin integrarea/combinarea instruirii la distanță cu cele existente; fundamentarea psihologică și pedagogică a metodologiei de utilizare a învățământului la distanță; formarea competențelor resurselor umane (cadrelor didactice, tutorilor, etc) implicate în învățământul la distanță; instruirea utilizatorilor în vederea folosirii posibilităților învățământului la distanță; dezvoltarea mediului educațional național unic și utilizarea eficientă a posibilităților acestuia; elaborarea și dezvoltarea resurselor informaționale digitale pentru învățământul la distanță.

Conceptul conține un șir de recomandări metodologice ce țin de asigurarea metodico-didactică și tehnico-materială a învățământului la distanță; implementarea și organizarea învățământului la distanță, etapele implementării învățământului la distanță și responsabilitățile tuturor factorilor-cheie.

¹¹ Regulamentul-cadru privind organizarea și desfășurarea învățământului superior la distanță, aprobat prin ordinul ME nr.474 din 25.05.2016

¹² https://mecc.gov.md/sites/default/files/anexa_la_ordinul_nr_1934_din_28.12.2018.pdf

➤ În scopul asigurării incluziunii educaționale a copiilor cu dizabilități care, în contextul particularităților individuale de dezvoltare, nu pot fi prezenți în sala de clasă sau în alte spații în care se organizează procesul educațional în cadrul instituției de învățământ, MEC aprobă *Instrucțiunea privind organizarea învățământului la distanță pentru copiii cu dizabilități*¹³, care reglementează procesele de planificare, organizare, realizare și monitorizare a învățământului la distanță pentru elevii cu dizabilități.

În document se specifică că învățământul la distanță reprezintă o formă alternativă de organizare a procesului educațional, care admite interacțiunea cadru didactic-elev, elev-cadru didactic, elev-elev, elev-elevi la distanță, reflectându-se în finalități, conținuturi, strategii didactice și forme de organizare și realizându-se prin accesarea mijloacelor specifice ale tehnologiilor multimedia și internetului (e-learning) sau altor mijloace care asigură interactivitate. Drept obiective ale învățământului la distanță pentru copiii cu dizabilități sunt: asigurarea accesului la educație de calitate pentru toți copiii, prin facilitarea accesului la resurse și servicii și crearea de comunități virtuale de învățare; diversificarea oportunităților de incluziune educațională a copiilor; dezvoltarea unui sistem de management al învățării prin cursuri online, prin alte opțiuni electronice, asigurând realizarea obiectivelor educaționale pentru fiecare copil; formarea și dezvoltarea competențelor elevilor cu dizabilități în domeniile: autoinstruire, cercetare, identificare de probleme și soluții, însușire și utilizarea tehnologiilor informației și comunicație; implicarea participativă a părinților în incluziunea educațională a copiilor.

Instrucțiunea oferă recomandări clare privind organizarea învățământului la distanță pentru copiii cu dizabilități, inclusiv: structurile responsabile de organizarea învățământului la distanță, echipamentele și tehnologiile educaționale aplicate în învățământul la distanță pentru organizarea învățământului la distanță, legițile ce țin de proiectarea și furnizarea învățământului la distanță conform particularităților de dezvoltare ale copiilor cu dizabilități și particularităților specifice fiecărui tip de dizabilitate. Se precizează că toate conținuturile, materialele, tehnologiile de comunicare, dispozitivele trebuie să asigure utilizarea echitabilă; să permită flexibilitate în utilizare; să fie simple și intuitive; să ofere informații perceptibile; să fie tolerante la eroare; să presupună efort fizic minimal; să confere suficient spațiu și timp pentru utilizare; să fie compatibile ca mărime pentru utilizatori. Se precizează și cadrul de evaluare a progresului școlar și certificare a elevilor cu incluziune educațională prin învățământ la distanță.

➤ *Metodologia privind continuarea la distanță a procesului educațional în condiții de carantină pentru instituțiile de învățământ primar, gimnazial și liceal*¹⁴, contextualizează și reglementează învățământul la distanță în instituțiile de învățământ primar, gimnazial și liceal. *Siguranța în mediul online, protecția sănătății în timpul lucrului cu echipamentele digitale și protecția datelor cu caracter personal* devin principii diriguitoare în organizarea și desfășurarea procesului educațional la distanță. Se atenționează că procesul educațional la distanță trebuie subordonat *interesului superior al copilului*, asigurându-i necondiționat *accesul la educație; securitatea Online; nondiscriminarea; etica în comunicarea la distanță*:

- Se extind atribuțiile părinților/ reprezentanților legali ai copiilor în contextul învățământului la distanță, precum și responsabilitățile cadrului didactic la nivel de proiectare, realizare, evaluare a procesului educațional la distanță, gestionare a propriei dezvoltări profesionale continue, colaborare cu familia/ reprezentantul legal al copilului.

- La nivel acțional se pune accent pe *asigurarea interrelațiilor predare-învățare-evaluare; flexibilitatea și individualizarea* actului educațional; *interactivitatea* procesului de predare; *diversificarea resurselor* informaționale; *relevanța și atractivitatea* materialelor didactice; feedback-ul constructiv, formativ continuu; mentoratul și ghidarea.

¹³ https://mecc.gov.md/sites/default/files/ordinul_nr_1934_din_28.12.2018.pdf

¹⁴ Metodologia privind continuarea la distanță a procesului educațional în condiții de carantină pentru instituțiile de învățământ primar, gimnazial și liceal, aprobată prin ordinul nr.351 din 19.03.2020

●O condiție specifică de asigurare a calității învățământului la distanță constă în consolidarea bazei tehnico-materiale moderne și eficiente, ce se constituie din mijloace tehnico-materiale - echipament audio/ video, tehnică de calcul, telefon, echipamente și altele prevăzute pentru crearea resurselor pentru învățământul la distanță și platforme Web necesare pentru desfășurarea învățământului la distanță.

➤ Cu particularități specifice pentru instituțiile de educație timpurie cadrul reglator național în domeniul educației la distanță este completat de *Metodologia privind organizarea la distanță a procesului educațional în condiții de carantină, pentru instituțiile de educație timpurie*¹⁵.

➤ Este contextualizată *educația parentală la distanță pentru familiile cu copii de 0-7 ani, în condiții de carantină*¹⁶, care urmărește inclusiv consolidarea relațiilor de parteneriat grădiniță-familie în contextul asigurării calității educației.

➤ Pentru a asigura funcționalitatea învățământului extrașcolar și continuitatea în dezvoltarea potențialului cognitiv, afectiv, acțional, incluziune socială și autorealizarea copiilor, MEC a aprobat și implementat *Reperle metodologice privind asigurarea continuității procesului educațional în condiții de carantină în instituțiile de învățământ extrașcolar*¹⁷.

➤ Pentru asigurarea sănătății psihice a copiilor și tinerilor, inclusiv în procesul învățării la distanță, MEC susține procesul educațional prin intermediul *Instrucțiunii privind organizarea asistenței psihologice la distanță a copiilor/elevilor, părinților și cadrelor didactice pe perioada suspendării procesului educațional*¹⁸. În organizarea și realizarea asistenței psihologice MEC promovează utilizarea mijloacelor tehnice disponibile și accesibile tuturor beneficiarilor, cu respectarea normelor deontologice, protecția datelor cu caracter personal și siguranța în mediul on-line. Au fost obținute rezultate în domeniul suportului psihologic al copiilor/elevilor, părinților și cadrelor didactice privind metodele de prim-ajutor și gestionarea anxietății, fricii, suspiciunii, stărilor depresive și a stărilor de panică; identificarea și intervenția timpurie în cazul copiilor/elevilor aflați în situație de risc, informarea cadrelor de conducere și didactice privind aspectele psihoemoționale legate de diverse situații de criză și însușirea modalităților eficiente de comunicare cu familiile copiilor/elevilor.

➤ La debutul anului școlar 2020-2021 MEC oferă *Reglementări speciale privind organizarea anului de studii 2020-2021, în contextul epidemiologic de COVID-19, pentru instituțiile de învățământ învățământul primar, gimnazial, liceal și extrașcolar*¹⁹, ce urmărește mobilizarea comunității educaționale pentru respectarea, protecția și asigurarea drepturilor copilului la educație de calitate, stabilind obligațiile / acțiunile organelor locale de specialitate în domeniul învățământului, după caz, ale altor subdiviziuni ale consiliilor raionale/municipale, cadrelor de conducere și didactice din instituțiile de învățământ în vederea organizării anului de studii 2020-2021 în contextul epidemiologic de COVID-19.

În contextul *siguranței elevilor*, dar și a cadrelor didactice MEC recomandă mai multe modele de organizare a procesului educațional: prezența fizică 100% la școală, învățarea în 2 schimburi, învățarea combinată, învățarea de tip hibrid (zilnic) / pe grupe, învățarea alternantă (săptămânal), învățarea la distanță (inclusiv online), învățarea mixtă. Fiecare dintre aceste modele demonstrează *grijă sporită pentru starea de bine a elevilor*, colaborarea permanentă și

¹⁵ Metodologia privind organizarea la distanță a procesului educațional în condiții de carantină, pentru instituțiile de educație timpurie, aprobată prin ordinul nr.378 din 26.03.2020.

¹⁶ Repere metodologice privind organizarea la distanță a educației parentale pentru familiile cu copii de 0-7 ani, în condiții de carantină, ordinul nr. 2257 din 21.04.2020.

¹⁷ Reperele metodologice privind asigurarea continuității procesului educațional în condiții de carantină în instituțiile de învățământ extrașcolar, aprobate prin ordinul Nr. 03/1-09/2110 din 07.04.2020.

¹⁸ Instrucțiunea privind organizarea asistenței psihologice la distanță a copiilor/elevilor, părinților și cadrelor didactice pe perioada suspendării procesului educațional, aprobată prin ordinul nr. 380 din 26.03.2020.

¹⁹ Reglementări speciale privind organizarea anului de studii 2020-2021, în contextul epidemiologic de COVID-19, pentru instituțiile de învățământ învățământul primar, gimnazial, liceal și extrașcolar, aprobate prin ordinul nr.840 din 19.08.2020.

respectuoasă cu familia elevului, dialogul deschis privind modul de viață sănătos al copilului, managementul resurselor personale, comunicării și relațiilor interpersonale, servicii de asistență psihologică și de sănătate, de dezvoltare personală și socială; consolidarea relațiilor pozitive între părinți și copii, părinți și cadre didactice; prevenirea violenței față de copil, inclusiv de bullying (tachinare, intimidare).

➤ Pentru *asigurarea securității și siguranței online a elevilor în procesul educațional la distanță* MEC aprobă *Reperete metodologice pentru instituțiile de învățământ învățământul primar, gimnazial și liceal în anul de studii 2020-2021*²⁰. Principiul-cheie în procesul educațional la distanță pentru instituțiile de învățământ învățământul primar, gimnazial și liceal este *securitatea, siguranța și bunăstarea online* a elevilor. MECC subliniază necesitatea formării atitudinilor și deprinderilor elevilor de comportament responsabil în mediul virtual în baza principiului integrat, la toate disciplinele școlare; punerea la dispoziția copiilor a informațiilor, mijloacelor și instrumentelor pentru a raporta cazurile de violență online din partea semenilor /a adulților; securizarea accesului copiilor la platformele și instrumentele web utilizate.

Setul de responsabilități ale cadrului didactic se completează cu: asigurarea siguranței mediului virtual pentru copii; respectarea și promovarea regulilor de securitate cibernetică; prevenirea diferitor tipuri de riscuri online pentru a garanta *bunăstarea copilului*, limitarea vulnerabilităților de securitate în cadrul activităților online și diminuarea riscurilor de siguranță și securitate pentru copii; prevenirea cazurilor de bullying; conlucrarea/implicarea psihologului/specialistului SAP; lucrul cu părinții/reprezentanții legali. În condițiile procesului educațional la distanță, dirigintele/cadrul didactic examinează toate cazurile suspecte de violență față de copil în mediul virtual și, în funcție de situația identificată, aplică diverse strategii de intervenție.

Platformele web utilizate în timpul activităților la distanță trebuie să întrunească un șir de cerințe, inclusiv *funcționalitatea*, setările de *securitate* necesare și obligatorii, modalitățile de conexiune.

➤ În anul 2022 MEC aprobă *Standardele de siguranță și protecție pentru copii/elevi în mediul online*²¹

➤ În contextul liniilor directoare pentru învățarea mixtă în educația școlară în anul de studii 2020/21, recomandate de Comisia Europeană (iunie 2020), MEC aprobă *Reperete metodologice privind organizarea procesului educațional în condițiile învățării mixte în contextul epidemiologic de COVID-19, pentru instituțiile de învățământ primar, gimnazial și liceal*²². În scopul reglementării procesului de învățare mixtă, se contextualizează conceptul de *învățare mixtă*; se concretizează aspectele-cheie ale implementării învățării mixte în instituțiile de învățământ; se propun soluții în vederea dezvoltării culturii organizaționale a instituției școlare și menținerea *stării de bine* a comunităților de învățare.

Principiile de bază în implementarea *învățării mixte*, stipulate în actul normativ, sânt: *securitatea și siguranța online* a elevilor; *starea de bine*, care devin, în noile condiții, *standard al calității educației*, posibilă a fi atinsă prin *grija pentru sănătate și siguranță*, oportunități de alegere, relații pozitive, creștere și dezvoltare personală; *etica digitală*, incluzând dimensiuni privind *demonstrarea și datele* (datele cu caracter personal, profilurile), *etica informației* (dreptul

²⁰ Reperete metodologice privind securitatea și siguranța online a elevilor în procesul educațional la distanță pentru instituțiile de învățământ învățământul primar, gimnazial și liceal în anul de studii 2020-2021, aprobat prin ordinul nr. 1069 din 06.10.2020.

²¹ https://mecc.gov.md/sites/default/files/ordin_aprobare_sso_2022_0.pdf

²² Reperete metodologice privind organizarea procesului educațional în condițiile învățării mixte în contextul epidemiologic de COVID-19, pentru instituțiile de învățământ primar, gimnazial și liceal, aprobate prin nr. 1131 din 13.10.2020.

de autor, proprietate intelectuală), *cultura comunicării online* (neticheta și regulile de comportament pe internet) atât a cadrelor de conducere și a personalului didactic, cât și a elevilor, dar și a părinților acestora; *empatia pedagogică* cognitivă, afectivă și motivațională.

Se dedic indicatorii de calitate: a) ai contribuției/rolului elevilor și părinților, ce rezidă în: *implicare, responsabilitate, solidaritate, colaborare, creativitate*; b) ai mediului de învățare mixtă, ce rezidă în: *securitate și siguranță, centrare pe elev, tehnologizare, flexibilitate, colaborare, inovare, feed-back*; c) ai contribuției/rolului personalului didactic, ce constă în: managementul curriculumului la nivelul clasei de elevi, mentoratul/tutoratul elevilor, parteneriate cu familia și comunitatea, formare profesională continuă, autodezvoltare personală.

Se specifică competențele necesare cadrelor didactice pentru implementarea *învățării mixte* la nivel de *mentalitate, calități, abilități de adaptare, abilități tehnice*. Cadrele didactice sânt invitate să formeze elevilor atitudini și deprinderi de comportament responsabil în mediul virtual; să pună la dispoziția copiilor informații, mijloace și instrumente pentru a raporta cazurile de violență online din partea semenilor/din partea adulților; să securizeze accesul copiilor la platformele și instrumentele web utilizate în procesul educațional la distanță. Se evidențiază necesitatea consolidării comunităților de învățare în baza interacțiunilor de *socializare, colaborare, feedback*.

De rând cu orientările metodologice generale, stipulate în curriculum (*centrarea pe elev și pe formarea pe competențe, învățarea activă, orientarea spre „a învăța să înveți” și dezvoltarea creativității*), se configurează orientări concrete și specifice învățării mixte: accentuarea actului de învățare, stimulând *învățarea independentă/ autonomă* în măsura posibilităților fiecărui copil; familiarizarea elevilor cu *tehnici de învățare independentă*, deprinderi de a lucra cu manualul școlar, respectând particularitățile de vârstă; încurajarea reflecției în contextul unui feed-back extins/continuu. În condițiile învățării mixte se actualizează/adaptează variantele de lecții (lecția tradițională, lecția cu participanți la distanță, lecția mixtă/hibridă, lecția desfășurată în regim online), strategiile de instruire, formele de organizare a clasei, metodele didactice specifice învățării cu integrarea componentelor online, mijloacele didactice, strategiile de evaluare, probele de evaluare conform *prioritizării curriculare*, încurajând autoevaluarea și evaluarea reciprocă.

Toate acestea au servit drept reper pentru actualizarea cadrului normativ național și trasarea unor noi direcții de acțiune în domeniul de referință. Astfel, în cheia politicilor europene, *Strategia de dezvoltare „Educația 2030” și Programul de implementare a acesteia pentru anii 2023-2025*²³ stipulează:

- obiectivul general 5, prin care se evidențiază necesitatea implementării noilor medii de învățare, resurse și tehnologii didactice active/ interactive *în condiții de siguranță, inclusiv online*, pentru obținerea noilor cunoștințe și experiențe;
- obiectivul general 6, prin care se intenționează îmbunătățirea funcționalității sistemului educațional prin implementarea eficientă a tehnologiilor digitale pentru asigurarea calității și sustenabilității educației.

➤ Totodată, în *Planul de acțiuni în domeniul educației digitale pentru anii 2024-2027*²⁴ se evidențiază necesitatea analizei potențialelor riscuri pe care tehnologiile digitale le comportă pentru diverse grupuri de elevi, disponibilitatea informațiilor relevante fiind diferită pentru diverse grupuri de risc. De asemenea, o importanță majoră se acordă provocărilor conexe securității și igienei cibernetice ale copiilor în spațiul online, inclusiv prin prisma protecției împotriva exploatării sexuale și abuzului, fiind specificate acțiuni clar definite și sistematice de

²³ Strategia de dezvoltare „Educația 2030” și Programul de implementare a acesteia pentru anii 2023-2025, aprobată prin Hotărârea de Guvern nr. 114 din 07.03.2023, publicat: 20-04-2023 în Monitorul Oficial Nr. 134-137 art. 289.

²⁴ *Planul de acțiuni în domeniul educației digitale pentru anii 2024-2027*, aprobat prin ordinal MEC nr. 1237 din 03.09.2024.

sporire a gradului de igienă cibernetică, recunoașterea comportamentelor abuzive online și a măsurilor de minimizare a lor.

➤ Și *Planul interministerial privind Alfabetizarea Informațională și Media 2024-2026* susține eforturile structurilor orientate spre alfabetizarea informațională și media a populației, facilitând dezvoltarea competențelor de consum de informații și conținut media în spațiul informațional actual, care se schimbă continuu, în ritm accelerat.

➤ *Standardele minime de dotare a instituțiilor de învățământ general cu mijloace de tehnologii informaționale și Internet* fixează drept condiție în realizarea unui demers didactic de calitate conectarea instituțiilor de învățământ la rețeaua Internet, asigurând securitatea și accesibilitatea pentru toți utilizatorii din rețea, astfel încât infrastructura digitală să fie gestionată în mod corespunzător pentru a asigura realizarea procesului didactic.

➤ *Cadrul de competențe digitale al cadrelor didactice din educație*²⁵ subliniază expres 6 domenii de competențe digitale specifice cadrelor didactice, repartizate în 22 de competențe-cheie: *Implicare profesională, Resurse digitale, Predare și Învățare, Evaluare, Implicarea cursanților, Facilitarea dobândirii competențelor digitale de către cursanți*. Toate acestea evidențiază necesitatea utilizării tehnologiilor informaționale și a rețelei internet în condiții de maximă siguranță și protecție a copiilor în mediul online.

➤ Un document principal în domeniul de referință sunt *Standardele de protecție și siguranță a copiilor/elevilor în mediul online*²⁶ care pun accentul pe *siguranța online, igiena cibernetică, gândirea critică, alfabetizarea mediatică*, astfel încât copii și tinerii să poată discerne și depăși amenințările omniprezente reprezentate de știrile false, de *bullying*-ul pe internet, de radicalizare, de orice alt risc la adresa sănătății, securității și bunăstării lor.

Standardele de protecție și siguranță a copiilor/elevilor în mediul online reprezintă un set de condiții, cerințele minime obligatorii față de conținutul documentelor manageriale, infrastructura și dotarea instituției de învățământ pentru protecția și siguranța copiilor/elevilor în mediul online, precum și competențele necesare cadrelor didactice, dar și finalitățile / rezultatele elevilor în domeniul educației pentru siguranța în mediul online. În aceeași logică, standardele constituie bază pentru evaluarea obiectivă a calității instituției din perspectiva asigurării cadrului optim pentru protecția și siguranța copiilor/elevilor în mediul online.

Standardele cuprind 3 *domenii-cheie* pentru a susține sistemul educațional în elaborarea și implementarea măsurilor menite să contribuie la siguranța copiilor/elevilor în mediul online, prin dezvoltarea unui angajament față de siguranța online, la nivel local, urmărind abilitarea comunității școlare să interacționeze pozitiv în mediul online, fără riscuri pentru siguranța și bunăstarea copilului:

- Domeniul *Management* vizează setul de cerințe privind angajamentul, politica și procesele-cheie specifice pentru asigurarea protecției și siguranței copiilor/elevilor în mediul online, inclusiv mecanismul de identificare, evaluare, referire, asistență și monitorizare a copiilor victime / potențiale victime ale violenței/ abuzului în mediul online.
- Domeniul *Capacitatea instituțională* vizează setul de cerințe privind infrastructura și ecosistemul digital pentru securizarea și protecția copiilor/elevilor în mediul online, precum și nivelul de competență al personalului în domeniul securității și protecției copiilor/elevilor în mediul online.
- Domeniul *Curriculum/proces educațional* vizează setul de cerințe privind proiectarea și organizarea activităților educative formale, nonformale și informale, cu implicarea familiei, a partenerilor în educația copiilor/elevilor pentru siguranța în mediul online.

²⁵ Cadrul de competențe digitale al cadrelor didactice din educație, aprobate prin ordinal MEC nr.1110 din 04.09.2023.

²⁶ Standardele de protecție și siguranță a copiilor/elevilor în mediul online, aprobate prin ordinal MEC nr.985 din 07.10.2022.

➤ Pentru a asigura implementarea *Standardelor de protecție și siguranță a copiilor/elevilor în mediul online* a fost dezvoltat *Sistemul de competențe ale cadrelor didactice în domeniul educației pentru siguranța în mediul online*, care se racordează la *Standardele de competență profesională ale cadrelor didactice din învățământul general*²⁷. Acestea fixează 5 domenii de competență, concretizate într-un sistem de indicatori și descriptori specifici, iar pentru fiecare indicator, au fost stabilite competențele esențiale ale cadrului didactic specifice procesului de predare-învățare-evaluare în corespundere cu competențele necesare elevului din învățământul general pentru a folosi resursele mediului online activ, pozitiv și responsabil, atât în procesul educațional cât și în afara acestuia (timp liber pentru comunicare, distracție, relaxare).

Competențe de bază pentru cadre didactice în abordarea corectă și relevantă a subiectului siguranței online formează indicatorii de evaluare a calității efortului pedagogului în asigurarea dreptului copiilor la un mediu online sigur; un mediu, în care potențialele abuzuri online sunt identificate din timp, iar copilul manifestă reziliență, fiindu-i astfel asigurată bunăstarea și integritatea emoțională și fizică.

Totodată, pentru a asigura eficacitatea acțiunilor în domeniul siguranței copiilor în mediul online a fost elaborat *Sistemul de finalități în domeniul educației pentru siguranța în mediul online*. Unitățile de conținut recomandate în lucrul cu copiii, pentru educarea comportamentelor sigure în mediul online sunt: *Identitatea online; Imaginea și reputația online; Conținuturile online; Comunicarea și interacțiunea în mediul online; Hărțuirea în mediul online; Relațiile în mediul online; Abuzul sexual online*.

În această logică, reperele normative, elaborate de către MEC, prescriu cadrul metodologic pentru *transformarea educației prin valorificarea diverselor forme de învățământ general, inclusiv învățământul la distanță, din perspectiva incluziunii, accesibilității și a relevanței*.

MISIUNEA, SCOPUL ȘI OBIECTIVELE ÎNVĂȚĂMÂNTULUI GENERAL LA DISTANȚĂ

Misiunea învățământului general la distanță rezidă în sporirea accesului la educație de calitate, asigurarea echității și a egalității șanselor, a incluziunii educaționale și sociale pentru toți copiii/elevii.

Scopul învățământului general la distanță este de a realiza misiunea învățământului general, prin diversificarea modelelor de învățământ, inovarea și flexibilizarea procesului de predare-învățare-evaluare, asigurarea relevanței și a contextului personalizat/ individualizat de învățare în condiții de siguranță și bunăstare a tuturor actorilor educaționali implicați în acest proces.

Obiectivele învățământului general la distanță:

- Crearea și asigurarea funcționalității ecosistemului de învățământ la distanță pentru a fortifica eficacitatea și eficiența acestuia.
- Diversificarea tipurilor de învățământ la distanță pentru implementarea curriculumului și extinderea oportunităților de învățare în context formal, nonformal și informal.
- Asigurarea accesului elevilor la diverse resurse de învățare, conținuturi curriculare, spații virtuale de învățare, dispozitive, aplicații, instrumente, conectare la internet de capacitate, rapid și fiabil, alte servicii de predare-învățare care se potrivesc cel mai bine nevoilor și disponibilității elevilor.
- Inovarea/ modernizarea procesului educațional din perspectiva valorificării tehnologiilor moderne; flexibilizarea, individualizarea/personalizarea contextului și a traseului de învățare.

²⁷ Standardele de competență profesională ale cadrelor didactice din învățământul general, aprobate prin ordinul Ministrului Educației, Culturii și Cercetării nr. 1124 din 20 iulie 2018.

- Formarea competențelor elevilor de *a învăța să învețe la distanță*, inclusiv prin valorificarea tehnologiilor digitale, precum și a abilităților sociale și emoționale.
- Implementarea unui sistem de măsuri/activități de suport, consiliere și asistență complexă a actorilor educaționali în învățământul la distanță pentru asigurarea protecției sănătății fizice și psihice, siguranței și bunăstării elevilor și a cadrelor didactice.
- Monitorizarea, evaluarea și îmbunătățirea continuă a calității procesului de predare-învățare-evaluare la distanță, a produselor curriculare, conținuturilor, instrumentelor de învățare din perspectiva standardelor, nevoilor beneficiarilor, tendințelor curriculare, tehnologice și evoluțiilor psiho-socio-pedagogice.
- Dezvoltarea profesională continuă a cadrelor didactice în perspectiva valorificării bunelor practici în domeniul învățământului la distanță.
- Consolidarea dialogului și a parteneriatului între toți factorii educaționali, partajarea și asumarea responsabilităților în domeniul asigurării eficacității învățământului la distanță.

PRINCIPIILE ÎNVĂȚĂMÂNTULUI GENERAL LA DISTANȚĂ

Întreg sistemul de acțiuni manageriale și pedagogice în cadrul învățământului la distanță se subordonează *interesului superior al copilului/elevului*, care devine principiu-cheie în asigurarea dreptului la educație *inclusivă, echitabilă, inovatoare* pentru toți copiii/elevii.

Pentru garantarea *respectării necondiționate a interesului superior al copilului/elevului* învățământul la distanță va respecta un șir de principii specifice.

Principiile învățământului general la distanță promovează sistemul de valori care orientează în mod imperativ și prescriptiv activitatea de predare-învățare-evaluare la distanță; prescriu imperativele axiologice, normele cu valoare strategică, care trebuie respectate în vederea asigurării eficienței activităților proiectate la nivelul sistemului și al procesului de învățământ la distanță:

- Principiul *accesibilității* serviciilor educaționale pentru fiecare copil/elev, în orice context are loc învățarea – *face-to-face*, la distanță, inclusiv digital, sau o combinație mixtă.
- Principiul *incluziunii* educaționale, egalității de șanse, nondiscriminării, toleranței și valorificării diferențelor în procesul de învățământ la distanță.
- Principiul *echității*, în baza căruia accesul la învățare se realizează fără discriminare, indiferent de naționalitate, proveniență socială, situație materială etc.
- Principiul garantării *siguranței, protecției, bunăstării* elevului și al cadrului didactic în procesul educațional desfășurat la distanță, inclusiv online.
- Principiul *axării* procesului de învățământ la distanță pe *necesitățile* educaționale, *particularitățile* individuale și *posibilitățile* de învățare la distanță *ale copiilor/elevilor* ca beneficiari primi ai educației.
- Principiul *abordării sistemice* a procesului de învățământ la distanță și *corelării optime* a elementelor de input și output.
- Principiul *relevanței* în baza căruia obiectivele învățământului la distanță sunt racordate la nevoile educaționale ale beneficiarului-prim, la documentele curriculare, cadrul legislativ și normativ național al educației.
- Principiul *eficacității* și al *eficienței* în baza căruia obiectivele învățământului la distanță sânt realizate în manieră *eficientă*, formând sistemul de competențe școlare conform unui traseu personalizat/individualizat, valorificând cel mai potrivit model de învățare.
- Principiul *respectării dreptului la opinie, a libertății de exprimare* a copilului/elevului, *de a căuta, a primi, a difuza informații și idei*, indiferent de frontiere, sub formă orală, scrisă, tipărită sau artistică ori prin orice alte mijloace, la alegere.
- Principiul *flexibilității* învățământului la distanță, al *prioritizării* curriculare (adaptări ale conținuturilor și probelor de evaluare) al adaptării demersului de predare/ modalității de prezentare a conținuturilor/ timpului de învățare/tehnologiilor la contextul / mediul în care are loc învățarea.

- Principiul *interdependenței și intercondiționării* educației formale, nonformale și informale la nivelul sistemului și procesului de învățământ la distanță.
- Principiul *responsabilității individuale* (a elevului, părintelui/tutorelui, cadrului didactic) în procesul de învățare la distanță în corelație cu *răspunderea publică a instituției de învățământ* în baza căruia instituțiile de învățământ răspund public de performanțele în asigurarea eficacității și eficienței învățământului la distanță.
- Principiul *sinergetic* în baza căruia învățământul la distanță atinge obiectivele preconizate prin dezvoltarea și menținerea relațiilor de parteneriat durabil, bazat pe respect reciproc cu fiecare dintre actorii educaționali implicați în procesul de învățământ la distanță; conjugarea eforturilor, interacțiunea pozitivă, cooperarea, partajarea și asumarea responsabilităților de către factorii educaționali interni și externi interesați.

MODELE ȘI TIPURI ALE ÎNVĂȚĂMÂNTULUI GENERAL LA DISTANȚĂ

Provocările secolului 21 demonstrează că predarea tradițională nu mai răspunde necesităților nativilor digitali. Cu toate acestea, dezvoltarea vertiginoasă a tehnologiilor informaționale moderne ne permite să adaptăm procesul de predare-învățare-evaluare pentru a veni cu soluții inovatoare care ne-ar permite diversificarea procesului educațional.

Modelele propuse pentru învățământul la distanță includ trei tipuri de abordări:

- 1) *Integrarea tehnologiilor informaționale moderne în predarea tradițională*. Cadrul didactic utilizează diverse tehnologii (tabla interactivă, proiectorul, calculatoare, laptopuri, tablete, telefoane mobile, ochelari VR) pentru a preda conținuturile curriculare elevilor care se află în sala de clasă.
- 2) *Abordarea hibridă*, când unele activități de predare-învățare-evaluare se desfășoară în sala de clasă, iar altele la distanță, prin intermediul platformelor de comunicare online (rețele de socializare, forumuri, chat-uri, mesagerie mobilă).
- 3) *Predarea integrală la distanță*, când toate activitățile de predare-învățare-evaluare se desfășoară online.

Respectiv, se recomandă a fi practicate *trei modele ale învățământului la distanță*: *formatul sincron* (ghidat de un cadru didactic), *formatul asincron* (auto-ghidat); *formatul hibrid* (care combină ambele tipuri).

- *Instruirea la distanță în format sincron* este ghidată de cadrul didactic și se desfășoară în timp real, conform unui orar prestabilit, cu indicații clare de utilizare a tehnologiilor informaționale moderne care permit colaborarea la distanță dintre elev și profesor; se recomandă utilizarea platformelor de tip "web conferencing".

- *Instruirea în format asincron* sau instruirea auto-ghidată (*self-paced learning*) se referă la orice tip de instruire care nu necesită răspunsul imediat al unui cadru didactic și interacțiune dintre elev și profesor în timp real. Printre cele mai semnificative particularități se numără:

- Conținuturile predate sunt disponibile prin intermediul unor platforme online care pot fi accesate de elevi oricând le este comod. În cadrul acestei abordări vor fi stabiliți termeni limită de completarea a exercițiilor sau de îndeplinire a sarcinilor incluse în program.

- Instruirea este realizată prin intermediul conținuturilor audio și video înregistrate în prealabil, bibliotecilor virtuale, forumuri de discuții online sau platforme de socializare.

- Procesul de instruire este construit în așa fel încât elevul să parcurgă materialul prezentat în format text, audio sau video în mod individual, într-un ritm propriu, trecând de la un subiect sau segment la următorul atunci când va fi comod, la timpul potrivit.

–Instruirea auto-ghidată poate fi realizată prin intermediul cursurilor tip MOOC (acronic în limba engleză: Massive Open Online Courses)²⁸, livrate online, cu acces deschis pentru utilizatori. Adicional la materialele de curs tradiționale, cum ar fi prelegeri filmate, probleme și studii de caz prezentate pentru discuții în format text, multe MOOC-uri oferă cursuri interactive care integrează oportunități de discuții pe forumuri sau pe rețelele sociale pentru a sprijini interacțiunea dintre elevi, profesori și pentru a oferi feedback atunci când aceștia au nevoie de ghidare, la teste și sarcini rapide.

–Utilizează sisteme de gestionare care încorporează materiale de lectură digitale, podcast-uri (sesiuni audio sau video înregistrate și plasate online pentru ascultare sau vizionare în timpul liber al elevului), e-mail, forumuri de discuții, camere tip chat și teste interactive accesibile în clase virtuale (simulate de computer). Deși majoritatea sistemelor sunt, în general, livrate în regim asincron, permițând accesul la majoritatea funcțiilor ori de câte ori doresc, sunt, de asemenea, folosite și tehnologii de comunicare în regim sincron, care implică video live-uri, mesaje audio și acces partajat la documente electronice la ore programate, cu interacțiune directă cu profesorul. Aceste cursuri pot fi oferite prin intermediul blogurilor, site-urilor tip wiki (site-uri web cu acces deschis de lucru în grup care pot fi modificate de toți membrii grupului)²⁹.

–Instituțiile deschise - una dintre cele mai proeminente tipuri de instituții de învățământ care folosesc învățământul la distanță este instituția deschisă care admite la studii orice persoană interesată.

Instruirea la distanță în format hibrid - combină primele două tipuri. Activitățile de învățare sunt desfășurate atât în regim *sincron*, ghidate de un cadru didactic, cât și în regim *asincron*, când elevul își organizează propriul proces de studii conform cerințelor stabilite în cadrul cursului respectiv. Instruirea la distanță în format hibrid, atunci când este bine organizată, poate avea o serie de avantaje: elevii nu mai sunt doar receptori pasivi de informații, iar profesorul nu este singurul care stabilește volumul și viteza de lucru a procesului de predare-învățare-evaluare. Elevul devine mai independent și își poate organiza singur timpul de lucru. Poate crește gradul de autonomie a învățării, motivația și implicarea elevilor. În cazul în care sunt utilizate instrumente relevante, acesta poate sprijini, de asemenea dezvoltarea competenței digitale. Nu în ultimul rând, aceasta poate oferi un sprijin mai personalizat pentru învățare elevilor cu nevoi speciale și celor care nu pot participa la învățarea la distanță în regim sincron.

Instituțiile de învățământ general vor selecta și adapta în mod corespunzător acel format de predare-învățare-evaluare la distanță care este cel mai potrivit în conformitate cu infrastructura existentă, accesul la tehnologiile educaționale moderne, gradul de dezvoltare a competențelor digitale ale cadrelor didactice și ale elevilor, specificul disciplinelor predate și aspectele psihopedagogice corespunzătoare fiecărei trepte de școlarizare corespunzătoare.

Învățământul la distanță se poate desfășura în diverse forme inovatoare, cum ar fi: gamificarea (gamification), sau învățarea prin jocuri, învățarea socială (social learning) și învățarea prin intermediul telefoniei mobile (mobile learning). Rețelele de socializare și resursele educaționale deschise (Open Educational Resources), care se referă la accesul deschis la resurse educaționale, facilitat de tehnologiile informației și comunicațiilor, creează noi oportunități pentru educație.

Următoarea etapă în evoluția predării la distanță va fi marcată de dezvoltarea conceptului de învățare în baza *realităților virtuale*. Realitatea augmentată și mediile virtuale de învățare schimbă procesele educaționale de predare și învățare. Diverse edituri propun manuale digitale îmbogățite cu animații 3D și activități interactive, de asemenea numite și manuale "click and learn", care îmbină avantajele oferite atât de cărțile tipărite, cât și de dispozitivele mobile.

²⁸ Siemens, G. (2013). Massive open online courses: Innovation in education. In McGreal, R., Kinuthia W., & Marshall S. (Eds), Open educational resources: Innovation, research and practice (pp. 5–16). Vancouver: Commonwealth of Learning and Athabasca University.

²⁹ www.britannica.com/topic/distance-learning/Modern-distance-learning

Scanând codurile QR de pe paginile cărților, elevii pot intra în fascinantă lume virtuală 3D cu doar un click sau pot explora animațiile 3D cu ajutorul ochelarilor VR. Aceste noi tehnologii permit elevilor să călătorească și să exploreze lumi virtuale fără a ieși din clasă; elevii pot călători prin timp și spațiu, pot asista la evenimente istorice sau pot vizita locuri exotice îndepărtate.

CONDIȚII DE EFICACITATE A ÎNVĂȚĂMÂNTULUI GENERAL LA DISTANȚĂ

Procesul de învățământ la distanță se desfășoară în baza standardelor educaționale de stat, aprobate de Ministerul Educației și Cercetării, *indiferent de tipul de proprietate, forma juridică de organizare și modelul de învățământ la distanță, adoptat de către a instituția de învățământ.*

Eficacitatea învățământului la distanță solicită eforturi conjugate de asigurare a managementului și leadership-ului; de gestionare a mediilor de învățare la școală și la distanță; de asumare conștientă a responsabilităților individuale de către fiecare actor educațional; *de asigurare a bunăstării elevilor și a personalului etc.*

Or, învățarea la distanță nu presupune doar utilizarea tehnologiilor informaționale moderne în procesul de predare. Succesul este determinat de integrarea și interconectarea diferitor factori: medii favorabile învățării la distanță, o bună organizare a procesului de instruire, gradul de digitalizare a elevilor, părinților și cadrelor didactice, elevilor și părinților, accesul la internet, prezența tehnicii de calcul, un grad înalt de responsabilitate și de autonomie a învățării. Se va ține cont de o serie de factori cheie cum ar fi: vârsta elevilor, specificul disciplinei predate și a conținuturilor curriculare, gradul de digitalizare al elevilor, părinților și cadrelor didactice, tipul de echipament utilizat, particularitățile softurilor educaționale existente. Din acest motiv, este important să fie stabilită o colaborare strânsă dintre autorități, școli, elevi, părinți și societatea civilă implicați în procesul de predare-învățare-evaluare la distanță. Doar astfel va putea fi creat un mediu favorabil învățării și asigurat impactul dorit.

Pilonii principali care pot asigura succesul învățământului la distanță sunt: *crearea unei infrastructuri moderne; selectarea corespunzătoare a platformelor de predare-învățare-evaluare la distanță; crearea conținuturilor digitale și organizarea procesului propriu zis.*

La nivel de infrastructură este necesară asigurarea instituțiilor de învățământ cu tehnică de calcul, acces la internet și dotarea sălilor de clasă conform formatului de învățare la distanță selectat.

La nivel de conținuturi digitale este necesară crearea suporturilor didactice interactive care să conțină elemente grafice vizuale audio și video, cărți digitale, lecții video, simulări și jocuri didactice. Atât cadrele didactice, cât și elevii și părinții trebuie să li se asigure accesul la manualele școlare în format *pdf*.

Organizarea procesului de predare-învățare-evaluare la distanță presupune selectarea atentă a platformelor digitale de comunicare în mediul online, pregătirea cadrelor didactice și dezvoltarea competențelor digitale necesare pentru a asigura tranziția de la predarea tradițională la cea la distanță, inclusiv online.

Printre condițiile de bază necesare pentru implementarea învățământului la distanță se evidențiază:

1. Crearea și asigurarea funcționalității infrastructurii, dotarea instituției cu tehnica necesară asigurarea cadrelor didactice cu resursele necesare pentru învățământul la distanță, asigurarea accesului elevilor la diverse resurse de învățare, spații virtuale de învățare, dispozitive, aplicații, conținut digital și servicii online, alte servicii de predare-învățare care se potrivesc cel mai bine nevoilor și așteptărilor lor; asigurarea siguranței și a sistemului de suport, consiliere și asistență a actorilor educaționali.
2. Inovarea/ modernizarea procesului educațional la distanță și extinderea oportunităților de

învățare la distanță în context formal, nonformal și informal. Ca să introducă inovarea în învățarea la distanță, cadrele didactice au nevoie de *mediul, infrastructura, dispozitivele și sprijinul potrivit din partea factorilor de decizie*.

3. Monitorizarea judicioasă a procesului educațional, stabilind reguli și norme de comunicare și relaționare cu personalul didactic, elevii și părinții/ reprezentanții legali ai acestora, având ca prioritate *starea de bine a actorilor-cheie și calitatea activității*, feedback-ul constructiv continuu, evaluarea și îmbunătățirea continuă a rezultatelor învățării la distanță.

4. Dezvoltarea competenței elevilor de a *învăța să învețe la distanță*, a abilităților lor sociale și emoționale, a autonomiei și autocontrolului, sprijinul reciproc și competențele de comunicare.

5. Dezvoltarea profesională continuă a cadrelor didactice în domeniul învățământului la distanță; formarea cadrelor didactice în vederea dezvoltării competențelor necesare pentru implementarea învățării la distanță, crearea și funcționarea eficientă a unor comunități profesionale, inclusiv virtuale, în vederea schimbului productiv de idei și bune practici. În acest context, este necesară reactualizarea modalităților de desfășurare a activității de dezvoltare profesională în domeniul pedagogiei moderne și reconceptualizarea procesului de atestare a cadrelor didactice. Succesul unui *program de formare continuă pentru cadrele didactice* va fi asigurat printr-o varietate bogată de abordări care vor include integrarea tehnologiilor informaționale moderne în predarea tradițională, abordarea hibridă, dar și predarea integrală la distanță în conformitate cu cele 22 de competențe cheie organizate în 6 domenii, după cum urmează: implicare profesională, resurse digitale, predare și învățare, evaluare, implicarea cursanților și facilitarea dobândirii de către cursanți a competenței digitale. La fel de diverse vor fi și formatele de instruire, care vor varia de la instruirea sincronă, asincronă la cea de tip hibrid. Conținuturile predate vor fi disponibile prin intermediul unor platforme online care pot fi accesate la necesitate, instruirea va fi realizată prin intermediul conținuturilor audio și video înregistrate în prealabil, bibliotecilor virtuale, forumurilor de discuții online sau platformelor de socializare. Cadrele didactice antrenate în procesul de instruire vor putea parcurge materialul prezentat într-un ritm propriu, trecând de la un subiect sau segment la următorul atunci când la va fi comod. Instruirea auto-ghidată va putea fi realizată prin intermediul cursurilor tip MOOC, cu acces deschis pentru utilizatori. Prelegerile filmate în prealabil, îmbogățite cu studii de caz, simulări și probleme practice vor fi suplinite cu oportunități de discuții pe forumuri sau rețelele sociale pentru a sprijini o interacțiune vie între participanți.

6. Dezvoltarea parteneriatelor locale, naționale, internaționale în contextul susținerii elevilor, cadrelor didactice, școlii, și al schimbului de bune practici în domeniul învățământului la distanță.

7. *Garantarea siguranței și bunăstării elevilor și cadrelor didactice*. Trecerea de la predarea tradițională la cea la distanță a determinat modificarea rutinei de învățare și apariția unor provocări specifice pentru sănătatea mintală a personalului din educație, a elevilor și părinților. În aceste condiții, sunt necesare:

- elaborarea unui mecanism de identificare a cauzelor stresului și anxietății care pot fi cauzate de oboseală, prea mult timp petrecut în fața ecranelor, izolarea socială, stresul legat de numeroasele modificări impuse de trecerea la învățarea la distanță,
- adoptarea unui sistem de ghidare și sprijin pentru cadre didactice, elevi și părinți care ar putea să fie afectați din punct de vedere psihologic,
- crearea condițiilor pentru un dialog deschis și continuu cu societatea civilă, experți din domeniul sănătății, administrația instituțiilor de învățământ, elevi și părinți cu scopul de a identifica soluții la probleme legate de efectele negative ale crizei și trecerii la predarea la distanță.

Se recomandă: crearea unui climat pozitiv predării la distanță; încurajarea unui schimb productiv de idei și bune practici la nivel local, național și internațional; promovarea utilizării resurselor educaționale deschise, biblioteci digitale, grupuri tematice pe rețele de socializare; facilitarea dialogului dintre actanții și beneficiarii procesului educațional și societatea civilă; flexibilitatea în abordările legate de identificarea celor mai potrivite metode de predare la

distanță; oferirea de oportunități pentru dezvoltare a competențelor digitale ale cadrelor didactice, elevilor și părinților; evaluare și feedback constant; transparență, echitate și respect reciproc între toți actanții și beneficiarii procesului de predare-învățare-evaluare la distanță.

ROLURI ȘI RESPONSABILITĂȚI ÎN DOMENIUL ÎNVĂȚĂMÂNTULUI GENERAL LA DISTANȚĂ

Pentru a atinge *efectul sinergetic* în realizarea educației școlare *incluzive, echitabile și inovatoare* prin intermediul valorificării și amplificării valențelor învățământului la distanță este importantă implicarea conștientă, responsabilă a tuturor factorilor interesați de educație.

Autoritățile din domeniul educației vor:

- asigura mediul digital sigur, accesarea în condiții protejate a rețelei Internet în instituțiile de învățământ,
- asigura resursele informaționale și de consiliere pentru copii/elevi, cadre didactice în instituțiile de învățământ,
- organiza/conlucra cu partenerii în vederea instruirii cadrelor didactice cu privire la asigurarea mediului sigur virtual pentru copii/elevi; securitatea cibernetică; lucrul cu copii/conlucrarea/implicarea psihologului; lucrul cu părinții/reprezentanții legali; prevenirea cazurilor de bullying,
- asigura accesul la servicii specializate de asistență și protecție pentru copii/elevi,
- asigura planificarea, desfășurarea și evaluarea procesului de învățare la distanță,
- crea condiții pentru dezvoltarea competențelor digitale ale elevilor și cadrelor didactice,
- oferi suportul didactic necesar,
- asigura accesul la internet,
- ajusta procesul de predare la distanță la necesitățile și posibilitățile elevilor și părinților.

Cadrele didactice vor:

- ajusta conținuturile curriculare și metodele de predare-învățare-evaluare în mod corespunzător specificului învățării la distanță,
- dezvolta competențele digitale necesare pentru o predare la distanță eficientă,
- comunica în permanență cu elevii și părinții pentru a ajusta procesul de predare la nevoile și posibilitățile acestora,
- consulta și aplica cele mai recente politici, regulamente și metodologii în domeniul predării la distanță,
- valorifica schimbul de bune practici în predarea la distanță la nivel local, național și internațional,
- monitoriza activitățile desfășurate online din perspectiva asigurării siguranței elevilor,
- desfășura activități de informare privind mediul digital sigur, riscurile de siguranță și securitate pe platformele web utilizate în timpul activităților la distanță, riscurile mediului online, navigarea în siguranță pe internet,
- limita vulnerabilitățile de securitate și riscurile de siguranță și securitate pentru copii în procesul educațional la distanță,
- pune la dispoziția copiilor/elevilor a informațiilor, mijloacelor și instrumentelor pentru a raporta, în condiții de confidențialitate, cazurile de violență online din partea semenilor /a adulților,
- securiza accesul copiilor/elevilor la platformele și instrumentele web utilizate în procesul educațional,
- preveni și interveni, după caz, în situații de bullying.

Diriginții vor:

- monitoriza comportamentul elevilor în timpul activităților școlare și extrașcolare în mediul virtual,
- observa sistematic bunăstarea copiilor/elevilor în mediul online,

- examina toate cazurile suspecte de violență față de copii/elevi în mediul virtual și, în funcție de situația identificată, vor aplica strategiile de intervenție primară,
- informa elevii despre serviciile alternative de raportare și consiliere în situații de abuz online,
- desfășura activități de informare a părinților/reprezentanților legali despre riscurile de siguranță și securitate pentru copii/elevi.

Elevii vor:

- da dovadă de responsabilitate și autonomie de învățare în procesul educațional la distanță,
- da dovadă de responsabilitate pentru siguranța și securitatea sa și a altor semeni/colegi în procesul educațional la distanță/navigare pe internet,
- participa activ în procesul de predare-învățare-evaluare,
- comunica activ cu administrația școlii și cadrele didactice pentru a facilita adaptarea la învățarea la distanță,
- participa la asigurarea mediului online sigur,
- raporta cazurile de violență online (asupra sa/ asupra colegilor) din partea semenilor /a adulților,
- raporta cazurile de bullying asupra sa/ asupra colegilor.

Părinții vor:

- sprijini instituțiile educaționale, cadrele didactice și elevii în procesul de predare-învățare-evaluare la distanță,
- asigura prezența și implicarea activă a elevilor în procesul de predare la distanță,
- colaborează cu instituțiile de învățământ și cadrele didactice pentru a asigura o trecere eficientă la predarea la distanță,
- observa sistematic starea psiho-emoțională și bunăstarea copiilor,
- monitoriza comportamentul copiilor în timpul activităților școlare și extrașcolare în mediul virtual/ navigării pe internet,
- diminua din riscurile de siguranță și securitate pentru copii în procesul educațional online,
- comunica activ cu administrația școlii și cadrele didactice pentru a asigura siguranța și securitatea copiilor în procesul educațional la distanță.

PREDAREA, ÎNVĂȚAREA, EVALUAREA LA DISTANȚĂ

Pentru a asigura un proces de predare-învățare-evaluare la distanță eficient, cadrele didactice vor adapta abordările de ordin metodologic în mod corespunzător, își vor dezvolta în permanență competențele digitale, vor beneficia de multitudinea de oportunități de dezvoltare profesională accesibile în mediul virtual și se vor antrena într-un dialog continuu cu administrația școlii, părinții și elevii implicați în proces.

Este necesar să fie creat un mediu de învățare echilibrat, care îmbină armonios elemente de predare tradițională cu cele de predare la distanță, inclusiv predarea online, care are la bază o abordare acțională, interactivă, centrată pe elev. Așa-numitul „triunghi didactic” compus din conexiunea dintre *profesor – conținut – elev* în procesul de predare-învățare-evaluare la distanță se va transforma într-un ”pentagon didactic” dintre *profesor – conținut – elev – părinte – tehnologii informaționale moderne*.

Dacă în predarea tradițională profesorul își asumă, în mare parte, rolul de furnizor de informații/conținuturi, în cazul predării la distanță cadrul didactic devine un *mentor* pentru elevi sau un *ghid* al procesului de instruire, iar părinții sunt mult mai activ implicați, preluând roluri noi care anterior aparțineau administrației școlare sau profesorilor.

În aceste condiții, succesul predării la distanță poate fi asigurat de următorii factori:

1. Capacitatea cadrului didactic de a selecta și adapta metodele de predare specifice colaborării la distanță.
2. Alegerea corectă a platformelor de comunicare la distanță cu elevii și părinții acestora.
3. Competențe digitale de bază și o bună cunoaștere a platformelor de predare sincronă, asincronă și cea de tip hibrid.

4. Accesul la internet și asigurarea cu echipament necesar.
5. Comunicarea eficientă cu elevii, părinții și administrația școlii.
6. Asigurarea cu oportunități de dezvoltare profesională în domeniul predării la distanță.

Pentru crearea unui mediu digital favorabil învățării, se recomandă integrarea strategiilor didactice active și interactive în predarea *sincronă*, *asincronă* și cea *hibridă*. Cadrul didactic va selecta acele platforme online, care permit utilizarea cu succes a strategiilor *expozitive*, *ilustrativ – explicative*, *euristice*, *algoritmice*, *de învățare prin cooperare* și *de problematizare*.

Predarea la distanță poate valorifica alternativele metodologice de predare-învățare-evaluare a *învățării active*, *învățării prin descoperire*, *învățării în bază de sarcini*, *învățării în bază de probleme* și *învățării în bază de proiecte*.

Învățarea la distanță activă – presupune îndeplinirea anumitor sarcini nemijlocit în mediul digital sau cu ajutorul unor platforme online care să-l implice activ pe elev în procesul de învățare-predare-evaluare, urmărindu-se dezvoltarea gândirii critice, stimularea creativității și dezvoltarea interesului pentru învățare. Fie că realizează un film digital despre școala lor pentru a fi prezentat colegilor din altă țară, elaborează un poster tradițional/digital pentru a relatea cele studiate în cadrul unei lecții/modul sau prezintă argumentele pro și contra în cadrul unei dezbateri online, elevii sunt implicați activ în fiecare etapă a învățării la distanță.

Învățarea la distanță prin descoperire – reprezintă o modalitate de lucru prin intermediul platformelor web prin intermediul căreia elevii sunt puși în situația de a descoperi adevărul, refacând drumul elaborării cunoștințelor prin activitate proprie, independentă, realizată cu ajutorul resurselor digitale. Elevul va utiliza diverse resurse și instrumente digitale pentru a organiza, corela, structura și interpreta date, astfel exersând operațiile gândirii și valorificând intuiția, imaginația și creativitatea. Fie că analizează un filmuleț de scurt metraj/desen animat/bandă desenată/carte digitală pentru a identifica sunete, grupuri de sunete, intonații și modele de pronunție specifice, discută online pe un forum sau rețea de socializare în baza unui studiu de caz, elaborează un poster interactiv în format digital despre tema preferată sau comunică online cu semenii, elevii sunt implicați în activități autentice, care îi motivează să descopere lumea dincolo de pereții clasei.

Învățarea la distanță în bază de sarcini – presupune implicarea elevilor în realizarea unei sarcini, pentru rezolvarea căreia este nevoie de a utiliza resurse digitale sau de a colabora cu alți elevi nemijlocit în mediul digital. Pentru a găsi o soluție, elevul va fi ajutat în a-și dezvolta un spectru larg de abilități, de exemplu gestionarea timpului, planificarea activității, cooperarea în echipe, obținerea de materiale și selectarea informațiilor, găsirea și utilizarea instrumentelor potrivite, toate cu ajutorul platformelor web sau resurselor digitale. Fie că realizează un desen animat/bandă desenată digitală pentru a explica un obicei sau tradiție națională, elaborează o broșură turistică digitală pentru a evidenția locurile cu semnificație istorică din comunitatea lor sau realizează o prezentare în format digital despre interesele personale, elevii sunt implicați în activități practice, care fac învățarea distractivă dar și îi provoacă să învețe lucruri noi.

Învățarea la distanță în bază de probleme – prin intermediul platformelor web, profesorii pot deveni facilitatori ai învățării atunci când îi provoacă pe elevi să rezolve o problemă care creează condiții pentru a descoperi informații și a formula opinii și soluții diverse. Fie că realizează un CV în format digital pentru a obține o bursă sau pentru a participa la un concurs școlar, creează un colaj artistic digital despre problemele de mediu și soluționarea acestora sau elaborează un spot publicitar pentru a promova un produs/brand autohton, elevii sunt invitați să creeze soluții creative și inovatoare care le pun la încercare toate abilitățile și competențele, dar și să mânuiască abil diverse platforme și instrumente web.

Învățarea la distanță în bază de proiecte – îi implică pe elevi în activități de investigare a unor probleme obligatorii cu ajutorul resurselor și instrumentelor web și are drept rezultat crearea unor produse de învățare creative și autentice. Cadrele didactice pot recurge la o serie de platforme și instrumente web care să le permită implicarea activă a elevilor pentru a rezolva o problemă, pentru a efectua investigații, pentru a face cercetare. Fie că realizează un film documentar online despre probleme de mediu, creează o prezentare multimedia despre

argumentele pro și contra construirii unui centru de agrement în orașul lor natal sau participă într-o simulare digitală sub forma unui joc de rol, elevii sunt implicați în activități din lumea reală, care au semnificație dincolo de sala de clasă sau școală.

În procesul de predare-învățare-evaluare la distanță, inclusiv online, cadrele didactice vor valorifica platforme online sigure, elevii fiind informați/formați în contextul identificării și utilizării programelor și aplicațiilor pentru navigarea web în siguranță.

Învățământul la distanță necesită o *organizare a procesului de instruire* diferită de cea tradițională, atât la nivelul instituțiilor de învățământ, cât și la nivelul fiecărei clase și fiecărui cadru didactic în parte. Nu toate activitățile educaționale pot fi adaptate la învățământul la distanță cu același nivel de succes. Pe de altă parte, există o serie de activități de învățare care pot fi implementate mai eficient fără prezența fizică a tuturor participanților la proces.

Profesorul va utiliza *conținuturi digitale* în procesul de învățare la distanță adaptându-le în mod corespunzător etapelor și obiectivelor lecției. Prin *conținut digital educațional* înțelegem o gamă variată de produse și servicii de învățare precum: date care au fost produse și prezentate în formă digitală, precum video, audio, aplicații, jocuri digitale sau orice alte tipuri de software educaționale, un serviciu care permite crearea, procesarea și depozitarea datelor în formă digitală sau un serviciu care permite distribuirea sau oricare alt tip de interacțiune cu datele în formă digitală, furnizate de către utilizatorii serviciului.

Profesorul își poate crea propriile conținuturi digitale sau poate adapta conținuturi digitale disponibile în mediul online, cum ar fi biblioteci digitale RED sau platforme educaționale cu acces deschis. Conținuturile digitale pot fi utilizate pentru a stimula interesul elevilor față de disciplina predată, pentru a-l face să înțeleagă sau să însușească mai bine anumite teme sau pentru a crea situații practice de aplicare cunoștințele dobândite, cum ar fi prin intermediul simulărilor sau jocurilor educaționale. Conținutul digital pe care profesorul îl creează sau îl selectează trebuie să fie multimodal, adică să integreze text, animație, audio și video și să fie disponibil în regim online, cu acces deschis. Conținutul digital creat sau selectat trebuie să fie adecvat vârstei elevilor și să corespundă obiectivelor formulate în curriculum. Din punct de vedere tehnic, conținuturile digitale pot fi grupate în următoarele categorii: prezentări digitale; prezentări digitale interactive, cum ar fi materialele tip 3D; animații; simulări; materiale video; materiale audio; hărți conceptuale; texte disponibile online.

Aceste conținuturi sunt pregătite din timp de către cadrul didactic și sunt plasate pe platformele online care vor fi utilizate în procesul de predare la distanță.

Proiectarea didactică în cadrul predării-învățării la distanță va fi *personalizată*. *Proiectarea didactică personalizată* exprimă dreptul cadrului didactic de a lua decizii asupra modalităților pe care le consideră optime în asigurarea calității procesului educațional la clasă. În același timp, profesorul își va asuma prin proiectarea didactică personalizată *responsabilitatea* de a asigura elevilor parcursuri școlare individualizate, în funcție de condițiile și cerințele concrete³⁰.

În cazul învățământului la distanță, proiectarea didactică va ține cont de specificul procesului de predare-învățare-evaluare desfășurat la distanță, inclusiv online. Astfel, documentele de proiectare didactică vor transpune în mod personalizat curriculumul disciplinar în condițiile învățării la distanță și vor reflecta modalitățile de alocare a resurselor metodologice digitale, temporale și materiale specifice predării la distanță, considerate optime de către cadrul didactic pe parcursul vizat.

Proiectul de lungă durată nu va suferi modificări la nivel de structură și va include, ca și în cazul predării tradiționale: antetul, proiectul de administrare a disciplinei și proiectele unităților de învățare. Categoria cea mai puțin afectată de aceste modificări va fi cea a unităților

³⁰ Curriculum național la învățământul primar, Limba străină 1, 2018, Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova,
https://mecc.gov.md/sites/default/files/curriculum_limba_straina_primar_tipar.pdf?fbclid=IwAR2znxT0x-deshMWRk4pXS2pQ48X8B9tXpol48ahO9ZNV4okMCKqBiKH6tk

de conținut și modalitățile de realizare a sistemelor de unități de competențe proiectate pentru unitatea de învățare dată. Indiferent de predarea tradițională sau cea la distanță, se va ține cont de *realizarea competențelor specifice disciplinei, dar și a celor transversale/transdisciplinare*.

Cele mai multe modificări vor fi operate la nivel de *activități de învățare și produse școlare recomandate*. Activitățile de învățare vor include activități de colaborare socială tip *chat* sau *forum*, *activități de discuție asociată și sesiuni de brainstorming în grupuri în camere de chat separate*, *lecturi ghidate online*, *dezbatere sau discuții dirijate realizate nemijlocit în mediul digital*, *vizionarea de materiale video*, *înregistrarea activității elevilor în format audio și video*, *participarea în simulări și jocuri educaționale și tururi virtuale*³¹.

Lista deschisă de contexte semnificative de manifestare a unităților de competențe proiectate pentru formare/dezvoltare și evaluare în cadrul unității respective de învățare va fi adaptată mediului de învățare la distanță în mod corespunzător.

Întrucât cadrul didactic are *libertatea și responsabilitatea* să valorifice această listă personalizat la nivelul proiectării și realizării lecțiilor, dar și să o completeze în funcție de specificul clasei concrete de elevi sau de resursele disponibile, acesta o va îmbogăți cu prezentări, postere, reviste și cărți digitale, benzi desenate și filmulețe digitale, înregistrări de dialoguri și monologuri în format mp3 și mp4, site-uri educaționale și portofolii digitale, postări pe rețele de socializare, wiki, bloguri, forumuri, dar și texte expediate prin intermediul mesageriei mobile.

Modelul ERRE va fi adaptat specificului predării la distanță și va fi configurat ca un cadru metodologic de proiectare și învățare la distanță, favorabil dezvoltării gândirii critice. Suita de șase pași care facilitează metodologic formarea competențelor va rămâne neschimbată, dar va include activități de învățare desfășurate la distanță, inclusiv nemijlocit în mediul online.

Evaluarea la distanță, cunoscută și sub numele de *evaluare electronică*, *evaluare digitală*, *e-evaluare*, *evaluare online*, *evaluare computerizată* sau *evaluare asistată pe calculator*, se referă la orice proces de evaluare prin intermediul sau cu ajutorul tehnologiilor informaționale. Aceasta acoperă o gamă largă de activități de evaluare, de la utilizarea unui procesor de text pentru sarcini simple până la testarea interactivă cu sau fără feedback instantaneu. Strategiile de evaluare la distanță vor fi racordate la conținuturile și obiectivele curriculare.

În cazul *evaluării la distanță* este necesar de a adapta evaluarea formativă și sumativă în mod corespunzător, oferind elevilor instrucțiuni clare cu privire la modalitățile de desfășurare a acestora.

Evaluarea la distanță crează oportunități pentru o analiză mai profundă a rezultatelor școlare și a procesului cognitiv per ansamblu; accentul trebuie pus nu pe achiziționarea de informații (date, formule, concepte), dar mai degrabă pe dezvoltarea de competențe și încurajarea învățării active, autonome și responsabile. Cadrele didactice pot accesa la o gamă largă de platforme special concepute pentru evaluarea la distanță care pot oferi feedback instantaneu și detaliat al progresului fiecărui elev în parte, ceea ce prezintă un avantaj considerabil față de evaluarea tradițională. Aceste platforme pot oferi fiecărui elev feedback individual detaliat, cu referințe la conținuturile studiate și explicațiile necesare pentru ca elevul să înțeleagă mult mai bine rezultatele obținute în cadrul evaluării la distanță.

La integrarea tehnologiilor digitale în procesele de învățare și de predare se va lua în considerare modul în care tehnologiile digitale pot îmbunătăți strategiile de evaluare existente. În același timp, se va lua în considerare și modul în care acestea pot fi utilizate pentru a crea sau a facilita abordări de evaluare inovatoare. Cadrele didactice trebuie să poată utiliza tehnologiile digitale în procesul de evaluare ținând cont de ambele obiective.

³¹ Guidelines For Converting Classroom Training To Remote Training
<https://elearningindustry.com/guidelines-converting-classroom-training-remote>

Cadrul didactic poate, de asemenea, oferi elevilor *feedback personalizat* sub forma unei înregistrări audio sau video, într-o formă detaliată și argumentată, expediat în privat, astfel respectând intimitatea elevului și evitând expunerea acestuia în public.

Evaluarea la distanță se va desfășura:

- prin intermediul grilelor și baremelor de evaluare tradiționale adaptate la mediul online și predarea la distanță;
- în baza lucrărilor digitale create de elev conform curriculumului național: prezentări, postere, reviste și cărți digitale, benzi desenate și filmulețe digitale, înregistrări de dialoguri și monologuri în format mp3 și mp4, site-uri educaționale și portofolii digitale;
- cu ajutorul platformelor digitale și softurilor educaționale specializate în evaluare;
- prin adaptarea diverselor platforme web la specificul procesului de evaluare la distanță.

Poate fi evaluată orice activitate a elevului în mediul virtual, fie că este producere orală sau scrisă, atunci când aceasta este postată pe o platformă online sau expediată profesorului prin intermediul mijloacelor electronice de comunicare la distanță, cum ar fi: email, messenger, sms, blog, wiki, rețea de socializare, aplicații de telefonie mobilă.

Interacțiunea online poate include orice interacțiune orală sau scrisă în mediul virtual: postări, comentarii, reacții la postări, dialoguri în mediul virtual³²:

- evaluarea unui produs de învățare tip text postat în mediul virtual sau expediat prin intermediul unui mesaj digital,
- evaluarea unui produs de învățare tip hartă conceptuală (diagrame, tabele, grafice, proiecte vizuale),
- evaluarea unui produs de învățare elaborat în format audio (mp3) (podcast, mesaj audio, înregistrare audio cu telefonul mobil sau tabletă, înregistrare audio cu ajutorul unor platforme online specializate),
- evaluarea unui produs de învățare elaborat în format video (mp4) (filmuleț digital, sesiune live, interviu),
- evaluarea participării unui elev într-o discuție pe un forum, pe o rețea de socializare, pe un blog etc.,
- evaluarea elevului prin intermediul unei aplicații, instrument sau platformă web de feedback instantaneu de tip quiz, chestionar, exerciții și teste interactive³³.

Evaluarea la distanță poate fi organizată și în mod *sincron*, în timpul interacțiunii cadrului didactic cu elevul nemijlocit în mediul virtual, cum ar fi în timpul unei lecții desfășurate prin intermediul unui instrument de conferință web sau videoconferință. Acest termen se referă la transmiterea de imagini, materiale video și audio între două sau mai multe locații separate fizic. Ca și în cazul evaluării tradiționale, în acest caz elevul va fi notat în baza unui sistem clar de referință care are la bază competențe vizate și conform unui barem de corectare prestabilit.

Cadrele didactice pot utiliza o gamă largă de platforme online care permit desfășurarea la distanță a următoarelor metode și tehnici de evaluare, cum ar fi *probele orale și lectura cu voce a textelor, recitarea unui fragment sau a unui text memorat, interogarea frontală, interviul, răspunsurile rezumative sau ample, realizarea orală a diferitelor sarcini la o temă studiată, probele scrise, exercițiile interactive, dictarea, expunerea, rezumatul, probele practice care vizează prezentări și/sau publicații de tip colaje, gazete, suporturi, reviste în format digital, lucrări grafice ce presupun desene, postere, scheme, diagrame, ilustrații*.

Tipurile specifice de evaluare electronică pot varia de la itemi tradiționali de tip *alegere multiplă, adevărat sau fals, text lacunar, potrivire de perechi*, până la *testare adaptivă computerizată*³⁴.

³² <https://rm.coe.int/cefr-companion-volume-with-new-descriptors-2018/1680787989?fbclid=IwAR2hOOv0kRlqmuL6HR8gVUPZe1zH8Axxk10ix6aEnydforu1DJErpLLFH1oM>

³³ www.teachology.ca/knowledgebase/how-do-i-assess-student-learning-online/

https://jolt.merlot.org/vol8no3/kearns_0912.htm

³⁴ http://dspace.usarb.md:8080/jspui/bitstream/123456789/3863/1/Deinego_test_adapt.pdf

Evaluarea la distanță poate fi realizată și prin intermediul metodelor și tehnicilor alternative de evaluare: *investigația, proiectul, harta conceptuală, portofoliul, cercetarea împărtășită, jurnalul reflexiv*, care pot stimula spiritul creativ al elevului.

Cadrele didactice vor selecta atent acele platforme de evaluare la distanță care pot susține acțiunea de învățare activă a elevilor, axată pe gândirea pozitivă ca factor stimulator al evaluărilor și care pot oferi un feedback pedagogic relevant și operativ.

Important este ca aprecierea rezultatelor evaluării la distanță să fie făcută pe baza unor criterii unice, transparente, cunoscute anterior de către elevii, cu cerințe clare, cu bareme de corectare bine structurate și descriptori de performanță corespunzători.

Învățământul general la distanță pentru elevii cu nevoie speciale se va organiza în conformitate cu *Instrucțiunea privind organizarea învățământului la distanță pentru copiii cu dizabilități*³⁵ și *Reperete metodologice privind individualizarea procesului educațional*³⁶, ce reglementează procesul de planificare, organizare, realizare și monitorizare a procesului educațional pentru copiii/elevii cu cerințe educaționale speciale în instituțiile de învățământ general.

Satisfacerea necesităților educaționale ale copilului/elevului presupune abordarea *individualizată*, prin activități de recuperare, compensare, sprijin în procesul de învățare atât direct cât și de la distanță. În acest sens, *individualizarea învățării* exprimă necesitatea adaptării dinamice a componentelor cognitive și acționale ale conținuturilor și ale strategiilor didactice la particularitățile psihofizice ale fiecărui copil/elev și, respectiv, la particularitățile relativ comune unor grupuri de copii/elevi, în vederea atingerii potențialului maxim în dezvoltare. Misiunea cadrului didactic este de a cunoaște potențialul de învățare al fiecărui copil/elev și a-l valoriza la maxim în cadrul procesului educațional, adaptând procesul didactic la necesitățile de învățare ale copilului/elevului cu cerințe educaționale speciale.

DigCompEdu a rezervat un capitol separat capacității cursanților, cu accent pe accesibilitate și incluziune, diferențiere și personalizare și implicarea activă a cursanților. Tehnologiile digitale pot ajuta suplimentar la diferențierea în clasă și la asigurarea unui învățământ personalizat, punând la dispoziție activități de învățare adaptate nivelului de cunoștințe, intereselor și nevoilor de învățare ale fiecărui cursant. Astfel, cadrele didactice vor selecta acele strategii pedagogice digitale care se adaptează contextelor digitale ale elevilor, iau în considerare și răspund la posibile probleme privind accesibilitatea la selectarea, modificarea sau elaborarea de resurse digitale. Aceștia vor pune la dispoziția elevilor cu nevoi speciale instrumente sau abordări alternative sau compensatorii, cum ar fi tehnologii asistive pentru remedierea problemelor de accesibilitate ale fiecărui cursant.

În planificarea și organizarea procesului educațional individualizat pentru copiii/elevii cu cerințe educaționale speciale, *Planul educațional individualizat* va prezenta reperul activității, care vizează atât suportul educațional individualizat, precum și suportul non-educațional, adecvat situației copilului/elevului. *Planul educațional individualizat* va fi parte componentă a pachetului de documente curriculare care facilitează incluziunea copilului/elevului în procesul educațional general, asigură dezvoltarea psihofizică a acestuia în funcție de potențialul și necesitățile de dezvoltare

Proiectarea individualizată se realizează prin *adaptări curriculare* (adaptarea strategiilor de predare-învățare-evaluare) și prin *modificări curriculare* (finalități/competențe, conținuturi și/sau strategii). Individualizarea procesului educațional prin *adaptări curriculare* presupune identificarea și utilizarea acelor strategii de predare-învățare-evaluare care asigură progrese în

³⁵ https://mecc.gov.md/sites/default/files/ordinul_nr._1934_din_28.12.2018.pdf

³⁶ Repere metodologice privind individualizarea procesului educațional, Ordinul MECC nr. 839 din 18 august 2020. https://mecc.gov.md/sites/default/files/_26_repere_metod_sap_2020-2021_final.pdf

dezvoltarea copilului/elevului cu cerințe educaționale speciale, corelarea/adaptarea acestora la potențialul copilului/elevului, pentru asigurarea realizării finalităților educaționale conform Curriculumului general. Individualizarea procesului educațional prin **modificări curriculare** presupune modificarea finalităților educaționale și a conținuturilor din curriculum general și adaptarea tehnologiilor de predare-învățare-evaluare, în funcție de potențialul de învățare și particularitățile de dezvoltare ale elevului. Modificările curriculare pot fi realizate prin **simplificare** (reducerea parțială a gradului de complexitate a finalităților și/sau conținuturilor), **comasare** (la nivel de plan-cadru sau de disciplină școlară) sau **excludere** (la nivel de plan-cadru sau de disciplină școlară).

În organizarea activităților și asistenței educaționale a copiilor/elevilor se va asigura/ține cont de:

- evaluarea nivelului de dotare TIC și conectare a instituției/specialiștilor și familiei;
- stabilirea modelului învățământului la distanță (*formatul sincron, formatul asincron sau formatul hybrid*), a orarului activităților/lecțiilor și coordonarea cu familia copilului/elevului;
- stabilirea mijloacelor de comunicare la distanță cu copiii (Viber, Skype, aplicația ZOOM, Classroom, Grupe de Facebook, Messenger, e-mail etc.) și ajustările de ordin tehnic (tipul de dispozitive utilizate de elevul cu nevoi speciale, mărimea și tipul fontului textelor din materialele de studii, suplینirea textelor din manualele școlare cu suport audio sau video, etc.);
- informarea părinților/reprezentanților legali și a copiilor/elevilor despre orarul lecțiilor online, mijloacele de comunicare și responsabilitățile părinților;
- identificarea strategiilor de lucru orientate spre realizarea la distanță a finalităților de studiu prevăzute în curriculum individualizat al copilului/elevului;
- stabilirea timpului de lucru pentru o activitate/lecție sincron sau asincron de 45 minute; durata intervențiilor sincron (Viber video, conferințe Skype, Aplicația ZOOM etc.) de la 5 până la 7 minute în învățământul preșcolar și de la 5 până la 15 minute în învățământul primar și secundar, ciclul I și ciclul II, pornind de la specificul dizabilității și nivelul de dezvoltare a copilului/elevului cu cerințe educaționale speciale;
- identificarea soluțiilor în vederea diminuării dificultăților în asigurarea organizării și desfășurării procesului educațional de calitate și prevenirea excluderii copiilor/elevilor cu cerințe educaționale speciale/dizabilități;
- monitorizarea eficienței și calității procesului privind planificarea, organizarea și realizarea învățământului la distanță pentru copiii/elevii cu cerințe educaționale speciale/dizabilități.

ASIGURAREA CALITĂȚII ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL GENERAL LA DISTANȚĂ

Managementul calității învățământului la distanță este asigurat:

● *la nivel național* – de Ministerul Educației și Cercetării și Agenția Națională de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare;

● *la nivel local* – de organul local de specialitate în domeniul învățământului;

● *la nivel instituțional* – de managerii instituțiilor de învățământ general;

● *la nivelul disciplinelor școlare* - de către cadrele didactice;

● *la nivelul claselor de elevi* - de către diriginți;

● *la nivel de elev* – de către părinți/tutori.

Calitatea învățământului la distanță se evaluează din perspectiva *accesibilității, relevanței, eficacității și al efectivității, siguranței și bunăstării elevilor / cadrelor didactice.*

La nivel instituțional/ al disciplinelor școlare / al claselor de elevi managementul învățământului la distanță va avea drept referențial următorii indicatori și descriptori:

Tabelul 1. Standarde, indicatori și descriptori ai calității învățământului general la distanță

Standard	Indicatori	Descriptori
1. Instituția de învățământ planifică implementarea învățământului la distanță	<i>1.1. Consultarea factorilor interni și externi cu privire la implementarea învățământului la distanță</i>	● Echipa managerială desfășoară activități de informare a părților interesate despre oportunitatea, particularitățile, avantajele, riscurile, responsabilitățile / obligațiunile actorilor educaționali în învățământul la distanță. ● Echipa managerială desfășoară activități de cunoaștere a nevoilor individuale ale elevilor, a gradului de motivare a acestora pentru a învăța la distanță și a accesului la minimum de tehnologie necesară pentru interacțiune în procesul de învățământ la distanță.
	<i>1.2. Planificarea strategică a învățământului la distanță</i>	● În planul de dezvoltare strategică al instituției există obiective, activități pentru modernizarea/inovarea practicilor educaționale, inclusiv valorificarea modelelor eficiente de învățământ la distanță.
	<i>1.3. Planificarea operațională a învățământului la distanță.</i>	● Planul de învățământ la distanță precizează priorități și obiective măsurabile, este bazat pe amplificarea avantajelor învățământului la distanță, abordând în același timp temerile, riscurile și barierele posibile în conformitate cu cerințele regulamentare și așteptările elevilor și a părinților. ● Echipa managerială împărtășă o viziune/ înțelegere comună asupra activităților necesare a fi realizate pentru asigurarea eficacității învățământului la distanță. ● Fiecare membru al echipei manageriale și cadrele didactice cunoaște, conștientizează și își asumă responsabilitățile în raport cu planificarea, monitorizarea și evaluarea învățământului la distanță. ● Fiecare membru al echipei manageriale și cadrele didactice activează în baza unei fișe de post actualizate din perspectiva noilor roluri și atribuții, specifice învățământului la distanță.
	<i>1.4. Monitorizarea învățământului la distanță și feedbackul continuu către beneficiari, actorii-cheie</i>	● Fiecare membru al echipei manageriale întreprinde acțiuni sistemice de monitorizare a învățământului la distanță, în conformitate cu planul strategic, strategia instituțională, obligațiunile funcționale și prevederile curriculare. ● Instituția de învățământ dispune de un sistem de colectare, procesare, analiză și raportare a datelor privind realizarea învățământului la distanță în condiții de siguranță și bunăstare a elevilor și cadrelor didactice. ● Responsabilii de procesele-cheie ale învățământului la distanță comunică părților interesate constatările și rezultatele monitorizării actorilor-cheie. ● Instituția de învățământ documentează sistematic progresul în atingerea rezultatelor planificate, practicile de succes și modalitățile de abordare a problemelor învățământului la distanță.

	<i>1.5.Îmbunătățirea continuă a calității învățământului la distanță</i>	● Instituția de învățământ dispune de proceduri interne de evaluare a calității procesului de predare/învățare/evaluare din perspectiva standardelor, nevoilor beneficiarilor, tendințelor curriculare, tehnologice și evoluțiile psiho-socio-pedagogice. ● Cadrele didactice sânt periodic informate despre problemele întâmpinate de elevi în procesul de învățare, de accesare a resurselor pentru învățare și a materialelor suplimentare. ● Cadrele didactice aplică diverse modalități de îmbunătățire continuă a procesului de învățământ, a produselor curriculare, a instrumentelor de învățare la distanță din perspectiva nevoilor elevilor.
2. Instituția de învățământ asigură funcționalitate a ecosistemului învățământului la distanță	<i>2.1.Asigurarea infrastructurii pentru învățământul la distanță</i>	● Instituția de învățământ deține infrastructura necesară pentru realizarea procesului de învățământ la distanță, inclusiv online. ● Instituția asigură cadrele didactice cu resursele necesare pentru învățământul la distanță, inclusiv ghiduri/instrucțiuni metodologice pentru proiectarea, realizarea și evaluarea învățământului la distanță. ● Instituția de învățământ asigură accesul elevilor la diverse resurse de învățare (inclusiv servicii de Internet, bibliotecă virtuală, accesibilă prin Internet), spații virtuale de învățare, dispozitive, aplicații, conținut digital și servicii online, alte servicii de predare-învățare care se potrivesc cel mai bine nevoilor și așteptărilor lor. ● Echipa managerială monitorizează siguranța și funcționalitatea sistemului de transmitere a informațiilor, cât și integritatea și validitatea informațiilor.
	<i>2.2.Asigurarea accesibilității învățământului la distanță, inclusiv online</i>	● Instituția de învățământ elaborează orare flexibile, cu activități individuale și de grup, sincron și asincron, online și offline, pentru a oferi elevilor diverse oportunități de învățare eficientă. ● Instituția de învățământ asigură o gamă largă de tehnologii de învățare la distanță, inclusiv digitale, instrumente și platforme de învățare și se asigură că acestea pot fi accesate de către personal și elevi atât în cadrul formal, cât și în cel informal și / sau față în față. ● Instituția de învățământ oferă servicii de asistență tehnică, inclusiv instrucțiuni detaliate privind platformele utilizate, siguranța mediului de comunicare. ● Instituția de învățământ stimulează inițiativele valoroase ale cadrelor didactice privind valorificarea / crearea resurselor educaționale deschise pentru implementarea la distanță a curriculumului.
	<i>2.3.Asigurarea sistemului de suport, consiliere și asistență a</i>	● Instituția de învățământ stabilește reguli și norme de comunicare și relaționare la distanță cu personalul didactic, elevii și părinții/ reprezentanții legali ai

	actorilor educaționali în învățământul la distanță	acestora, având ca prioritate <i>starea de bine a actorilor-cheie și calitatea activității</i>. ● Instituția de învățământ implementează proceduri de protecție a confidențialității datelor, de respectare a <i>eticii informației</i> (dreptul de autor, proprietate intelectuală), a <i>culturii comunicării online</i> (neticheta și regulile de comportament pe internet) atât a cadrelor de conducere și a personalului didactic, cât și a elevilor, dar și a părinților acestora. ● Instituția de învățământ pune la dispoziția copiilor informații, mijloace și instrumente pentru a raporta cazurile de violență online din partea semenilor /a adulților și securizează accesului copiilor la platformele și instrumentele web utilizate. ● Membrii comunității școlare (cadrele de conducere, cadrele didactice, personalul didactic auxiliar, elevii și părinții/ reprezentanții legali ai acestora), care au acces și sunt utilizatori ai sistemelor informaționale/ digitale școlare, atât în școală, cât și în afara ei, se implică activ în asigurarea securității copilului în mediul online. ● Diriginții/cadrele didactice/psihologul examinează toate cazurile suspecte de violență față de elevi în mediul virtual și, în funcție de situația identificată, aplică diverse strategii de intervenție. ● Cadrele didactice / elevii sunt încurajate/ți să adopte și să promoveze practici de succes / experiență avansată în domeniul învățământului la distanță. ● Instituția asigură formarea abilităților elevilor de învățare la distanță, inclusiv <i>prin / pentru</i> valorificarea tehnologiilor digitale. ● Instituția/cadrele didactice asigură / oferă servicii individualizate/personalizate de suport, îndrumare și consiliere a elevilor, integrate într-un sistem multifuncțional bine structurat în acord cu nevoile cognitive și afective individuale ale elevilor.
3. Instituția de învățământ asigură realizarea curriculumului prin diversificarea modelelor de învățământ la distanță	3.1. Proiectarea învățământului la distanță din perspectiva centrării pe elev	● Elevii/părinții sunt informați despre finalitățile curriculare preconizate a fi atinse, conținuturile recomandate și căile de acces către acestea. ● Cadrul didactic proiectează, prin consultare cu elevii/părinții, demersul educațional la distanță, conform nevoilor/particularităților individuale/disponibilității elevilor. ● Cadrul didactic asigură contextul personalizat/ individualizat de învățare și valorifică un conținut educațional, inclusiv digital, pertinent pentru atingerea finalităților, relevant pentru nevoile elevilor și accesibil pentru orice context al învățării. ● Elevii/părinții sunt implicați în evaluarea relevanței și a gradului de accesibilitate al sarcinilor de învățare și al conținutului.
	3.2. Inovarea/modernizarea	● Cadrele didactice promovează o diversitate de practici de predare la distanță autentice, flexibile,

<i>procesului educațional și extinderea oportunităților de învățare la distanță în context formal, nonformal și informal</i>	adaptabile contextului, inclusiv prin intermediul tehnologiilor digitale. ● Cadrele didactice în cadrul procesului de predare-învățare la distanță demonstrează <i>empatie pedagogică</i> cognitivă, afectivă și motivațională. ● În procesul de predare-învățare se valorifică atât studiul individual, cât și colaborarea și activitățile de învățare în grup. ● Elevii sânt antrenați în activități de dezvoltare a competenței de <i>a învăța să învețe la distanță</i>, a abilităților sociale și emoționale. ● Elevii sânt încurajați să valorifice oportunități de învățare personalizată, conform particularităților individuale și potențialului propriu, să-și asume responsabilitatea pentru propria învățare. ● Cadrele didactice promovează <i>activități de tutorat</i> pentru elevi cu furnizarea de informații didactice suplimentare, activități de reflecție. ● Actorii educaționali demonstrează comportament responsabil în procesul de învățământ la distanță, respectând dreptul la siguranță și bunăstare a membrilor comunității de învățare. ● Cadrele didactice consolidează comunitățile de învățare în baza interacțiunilor de <i>socializare, colaborare, feedback</i>.
<i>3.3 Monitorizarea, feedbackul constructiv continuu, evaluarea și îmbunătățirea continuă a rezultatelor învățării la distanță</i>	● Cadrele didactice informează elevii/părinții despre rezultatele învățării preconizate a fi atinse, criteriile de evaluare a acestora, precum și referențialul de apreciere și notare. ● Cadrele didactice și elevii stabilesc de comun acord termenele de realizare a produselor învățării. ● Cadrele didactice practică diverse modalități de furnizare a feedback-ului constructiv în raport cu temele realizate de către elevi / întrebările pe marginea temelor studiate. ● Cadrele didactice practică diverse forme și metode de evaluare inițială, formativă, formatoare, sumativă, precum și autoevaluarea și evaluarea reciprocă. ● Învățarea informală și nonformală care are loc în afara lecțiilor sincron este încurajată, recunoscută și apreciată. ● Cadrele didactice oferă feedback personalizat, pertinent, motivant în raport cu rezultatele învățării și progresul elevului.

4. Instituția de învățământ asigură eficacitatea dezvoltării profesionale continue a cadrelor didactice în domeniul învățământului la distanță	4.1. <i>Dezvoltarea profesională continuă a cadrelor didactice în domeniul învățământului la distanță din perspectiva interconexiunii nevoilor individuale, ale elevilor, ale instituției</i>	● Instituția de învățământ motivează și încurajează cadrele didactice să participe la activități de dezvoltare profesională, conform nevoilor individuale, pentru a îmbunătăți calitatea predării-învățării-evaluării la distanță. ● Instituția de învățământ dispune de cancelaria virtuală, cu un regim judicios al ședințelor online / față în față cu personalul didactic. ● Instituția de învățământ organizează activități de formare profesională pentru dezvoltarea competențelor în domeniul învățământului la distanță, inclusiv în domeniul pedagogiei digitale. ● Cadrele didactice sânt asistate în tranziția de la predarea în manieră tradițională la predarea la distanță. ● Cadrele didactice sânt stimulate pentru angajare conștientă, activă și pentru performanțele înregistrate în învățământul la distanță, inclusiv online.
5. Instituția de învățământ dezvoltă parteneriate locale, naționale, internaționale în vederea îmbunătățirii continue a învățământului la distanță	5.1. <i>Dezvoltarea parteneriatelor locale, naționale, internaționale în contextul susținerii elevilor, cadrelor didactice, școlii în schimbul de bune practici în domeniul învățământului la distanță</i>	● Instituția de învățământ încurajează asocierea elevilor și a cadrelor didactice în comunități virtuale, întru cunoașterea și diseminarea experienței avansate în domeniul învățământului la distanță. ● Instituția de învățământ încurajează cadrele didactice și elevii să participe la activități și evenimente instituționale, raionale/municipale, naționale pentru schimbul de experiență, bune practici în domeniul predării/învățării/evaluării la distanță/ al siguranței și bunăstării elevilor și al cadrelor didactice. ● Instituția de învățământ realizează activități de pedagogizare a părinților/ reprezentanților legali ai copiilor privind implementarea învățământului la distanță, inclusiv asigurarea siguranței online și bunăstării elevilor. ● Instituția de învățământ realizează activități în parteneriat cu sectorul public și privat în vederea dezvoltării instituției, a abilităților cadrelor didactice și ale elevilor în domeniul învățământului la distanță, inclusiv a pedagogiei online.